

Uchwały.....	2
Zagadnienia prawne przedstawione do rozstrzygnięcia.....	5
Glosy	23
Rozbieżności w orzecznictwie	38
Orzeczenia niepublikowane.....	41
OSNC 2005, nr 1	48
Informacje	54
Statystyczne – listopad 2004 r.	57

UCHWAŁY

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Lublinie postanowieniem z dnia 16 lipca 2004 r., II Cz 128/04, zagadnienia prawnego:

„Czy przy rozpatrywaniu zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji odrzucające zażalenie na postanowienie oddalające wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, sąd drugiej instancji, w razie zgłoszenia przez wnoszącego zażalenie wniosku, w trybie art. 380 k.p.c., o rozpoznanie postanowienia oddalającego wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia zażalenia i w razie uznania, że istnieją podstawy do uwzględnienia wniosku o przywrócenie terminu, zmienia postanowienie oddalające wniosek o przywrócenie terminu i przywraca termin oraz uchyla postanowienie odrzucające zażalenie, czy też tylko uchyla zaskarżone postanowienie?”
podjął uchwałę:

Sąd drugiej instancji, uznając za nieuzasadnione rozpoznane na podstawie art. 380 k.p.c. postanowienie oddalające wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia zażalenia, uchyla tylko zaskarżone postanowienie odrzucające zażalenie.

*(uchwała z dnia 16 listopada 2004 r., III CZP 62/04, M. Wysocka,
H. Pietrkowski, H. Wrzeszcz)*

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Warszawie postanowieniem z dnia 18 maja 2004 r., I ACa 1453/03, zagadnienia prawnego:

„Czy wyłączenie sukcesji z art. 36 ust. 2 ustawy z dnia 10 maja 1990 r. - Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych (Dz.U. Nr 32, poz. 191 ze zm.) zawarte w art. 36 ust. 3 pkt 3 tej ustawy obejmuje zobowiązania z tytułu odpowiedzialności odszkodowawczej

przewidzianej w art. 160 k.p.a. związane z decyzjami administracyjnymi wydanymi przed 27 maja 1990 r. jeżeli do stwierdzenia nieważności decyzji lub stwierdzenia ich wydania z naruszeniem prawa doszło po tej dacie?”

podjął uchwałę:

Gmina, a nie Skarb Państwa jest biernie legitymowana w procesie o naprawienie szkody wynikłej wskutek wydania przed dniem 27 maja 1990 r. ostatecznej decyzji administracyjnej, jeżeli stwierdzenie jej nieważności lub stwierdzenie, że wydana została z naruszeniem prawa nastąpiło po tej dacie (art. 36 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 10 maja 1990 r. - Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych - Dz.U. Nr 32, poz. 191 ze zm.).

(uchwała z dnia 16 listopada 2004 r., III CZP 64/04, M. Wysocka, H. Pietrkowski, H. Wrzeszcz)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Warszawie postanowieniem z dnia 26 lipca 2004 r., VI ACa 86/04, zagadnienia prawnego:

„Czy zobowiązanie spółdzielni mieszkaniowej, wynikające z umowy o budowę lokalu zawartej w celu ustanowienia na rzecz członka spółdzielni własnościowego spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego, którego termin realizacji zgodnie z umową stron przypadał pomiędzy 24 kwietnia 2001 r. a 15 stycznia 2003 r., z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz.U. z 2001 r. Nr 4, poz. 27 ze zm.), jako niemożliwe do wykonania wskutek okoliczności, za które żadna ze stron odpowiedzialności nie ponosi – wygasło, czy też nastąpiło jego przekształcenie w zobowiązanie do ustanowienia na rzecz członka spółdzielni odrębnej własności lokalu, którego koszt budowy pokryty został w całości poprzez wniesienie wkładu budowlanego, oraz czy w takiej sytuacji roszczenie nabyte trwa mimo wejścia w życie przepisów art. 17¹ i nast. ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych wprowadzonych ustawą z dnia 19 grudnia 2002 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 240, poz.

2058) przywracających możliwość ustanowienia własnościowego spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego?”

podjął uchwałę:

Z chwilą wejścia w życie ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz.U. z 2001 r. Nr 4, poz. 27 ze zm.) roszczenie o przydział spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu uległo przekształceniu w roszczenie o ustanowienie odrębnej własności lokalu. Roszczenie to przysługuje uprawnionemu także po przywróceniu możliwości ustanowienia własnościowego prawa do lokalu.

(uchwała z dnia 16 listopada 2004 r., III CZP 68/04, M. Wysocka, H. Pietrkowski, H. Wrzeszcz)

ZAGADNIENIA PRAWNE PRZEDSTAWIONE DO ROZSTRZYGNIĘCIA

III CZP 79/04

Czy umowa o wyłączeniu wspólności majątkowej małżeńskiej zawarta przez małżonków przed uchyceniem art. 215 ustawy z dnia 16 września 1982 r.- Prawo spółdzielcze (jednolity tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848) znosi współwłasność spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego po uchyceniu art. 215 Prawa spółdzielczego ustawą z dnia 19 grudnia 2002 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 240, poz. 2058)?

(postanowienie Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 20 września 2004 r., VIII Cz 500/04, E. Kawala, I. Dąbek, M. Mechlińska)

W zwięzłym uzasadnieniu Sąd Okręgowy zaznaczył, że odpowiedź na przedstawione pytanie wpłynie w sposób istotny na rozstrzygnięcie, czy egzekucja będzie mogła być prowadzona z majątku wspólnego małżonków, czy tylko z udziału dłużnika w majątku stanowiącym współwłasność małżonków. W ocenie Sądu Okręgowego, zdaje się nie budzić wątpliwości, że umowa o wyłączeniu wspólności majątkowej małżeńskiej nie obejmowała w świetle art. 215 Prawa spółdzielczego prawa lokalu. Wobec jednak uchycenia tego przepisu, wydaje się logiczne, że dalsze utrzymywanie ustawowej wspólności co do spółdzielczego prawa do lokalu nie ma podstawy prawnej. Nie wynika ona także z przepisów kodeksu rodzinnego i opiekuńczego.

M.D.

*

III CZP 80/04

Czy do nadania klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu na podstawie art. 97 Prawa bankowego w brzmieniu nadanym

art. 1 pkt 60 ustawy z dnia 1 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy prawo bankowe i innych ustaw (Dz.U. Nr 91, poz. 870) konieczne jest złożenie oświadczenia woli o poddaniu się egzekucji ze wskazaniem terminu do jakiego bank może wystąpić o wszczęcie egzekucji, pomimo zawarcia umowy stanowiącej podstawę wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego i złożenia oświadczenia o poddaniu się egzekucji odpowiadającego wymogom przewidzianym w art. 97 prawa bankowego przed powyższą nowelizacją?

(postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 13 października 2004 r., II Cz 833/04, I. Wiszniewska, G. Liksza-Zielińska, E. Skotarczak)

W ocenie Sądu Okręgowego, w pierwszej kolejności należy rozważyć charakter prawny oświadczenia dłużnika o poddaniu się egzekucji i rozstrzygnąć według jakich reguł należy analizować zmianę art. 97 ust. 2 Prawa bankowego; czy według reguł międzyczasowych właściwych dla prawa materialnego, czy też formalnego. Sąd Okręgowy zauważył, że w doktrynie większość wypowiedzi dotyczących charakteru prawnego zbliżonego oświadczenia o poddaniu się egzekucji w akcie notarialnym zawiera odmienne poglądy co do tego, czy oświadczenie to jest czynnością materialną, czy procesową. Zdaniem Sądu Okręgowego, poddanie się egzekucji nie jest czynnością procesową, albowiem oświadczenie o poddaniu się egzekucji nie jest składane przez osobę będącą stroną jakiegokolwiek postępowania cywilnego ani nie jest składane w toku takiego postępowania, czy też w związku z takim postępowaniem.

Przechodząc do kwestii zastosowania norm intertemporalnych, Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że z powodu przychylenia się do koncepcji uznawania oświadczenia o poddaniu się egzekucji za czynność materialnoprawną również reguły prawa międzyczasowego należałoby rozważać w aspekcie prawa materialnego, a mianowicie art. 3 k.c. Nie jest to jednak wystarczające i istnieje konieczność odwołania się do ogólnych zasad międzyczasowego praw prywatnego, stanowiących bliższe sformułowanie i rozwinięcie podstawowej zasady wyrażonej w art. 3 k.c. Mając to na względzie, Sąd Okręgowy stwierdził, że w danej sprawie treść stosunku prawnego wyznaczona jest przez zdarzenie prawne o złożonym stanie faktycznym, składającym się z dwóch członów. Ze złożenia oświadczenia woli oraz jego skutku w postaci zrealizowania możliwości dochodzenia roszczenia poprzez nadanie przez sąd

klauzuli wykonalności. Można byłoby zatem przyjąć, że w takim wypadku, gdy tylko skutek nastąpił po wejściu w życie nowej ustawy, ale stosunek prawny powstał przed jej wejściem w życie, to wówczas owe skutki zdarzenia prawnego oceniać należy pod każdym względem według dawnej ustawy.

M.D.

*

III CZP 81/04

Czy w świetle art. 11 ust. 8 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego (Dz.U. z 2001 r. Nr 71, poz. 733 z późn. zm.) oraz art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1116 z późn. zm.) sąd orzekający w sprawie o eksmisję z lokalu mieszalnego może samodzielnie ustalać, że nie doszło do wygaśnięcia spółdzielczego lokatorskiego prawa do mieszkania na skutek nie zachowania warunków przewidzianych w przepisach pierwszego z wymienionych artykułów, mimo istnienia prawomocnej uchwały spółdzielni mieszkaniowej o wykluczeniu dotychczas uprawnionego członka ze spółdzielni?

(postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 27 września 2004 r., V Ca 1767/04, R. Dziczek, E. Szewczyk, K. Sobolewska-Fliczek)

Sąd Okręgowy wskazał, że art. 11 ust. 5 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych stanowi, iż spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego wygasa z chwilą ustania członkostwa oraz w innych wypadkach określonych w rozdziale 2 tej ustawy, a w wypadku gdy przysługuje ono małżonkom, wygaśnięcie następuje z chwilą ustania członkostwa obojga małżonków. Na gruncie powołanego przepisu skutek w postaci wygaśnięcia lokatorskiego prawa do mieszkania został zasadniczo ściśle powiązany trwaniem członkostwa w spółdzielni.

Sąd Okręgowy zwrócił ponadto uwagę, że sąd rejonowy nie może dokonywać zastrzeżonej dla sądu okręgowego kontroli uchwał organów spółdzielni i z tego względu pozostaje tylko do rozważenia, jakie w istocie znaczenie powinno przypisać

się treści art. 11 ust. 8 ustawy o ochronie praw lokatorów. W ocenie Sądu Okręgowego, pierwsza możliwa interpretacja zakłada, że modyfikacja warunków wygaśnięcia spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego przewidziana tym przepisem nie narusza zasady wynikającej z art. 11 ust. 1 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych. Modyfikacja ta ma charakter dodatkowych przyczyn wykluczeni lub wykreślenia, których badanie jest możliwe jedynie na gruncie postępowania wewnątrz spółdzielczego oraz w trybie zaskarżania uchwał do sądu. Możliwa jest jednak również wykładnia, w myśl której art. 11 ust. 8 ustawy o ochronie praw lokatorów, nie ingerując w byt członkostwa osoby uprawnionej, odrywa stosunek członkostwa od trwania lokatorskiego prawa do mieszkania, uzależniając wygaśnięcie tego prawa od spełnienia przesłanek wymienionych w tym przepisie. Niewątpliwie taki pogląd oznaczałby, że ustawodawca zasadniczo zmodyfikował dotychczasowy model wygaśnięcia lokatorskich praw do lokali mieszkalnych, ukształtowanym w dotychczasowym prawie spółdzielczym.

M.D.

*

III CZP 82/04

Czy byłemu członkowi zarządu spółki akcyjnej, będącemu akcjonariuszem tej spółki, przysługuje legitymacja do wystąpienia z powództwem o stwierdzenie nieważności uchwały walnego zgromadzenia akcjonariuszy, na podstawie art. 425 w zw. z art. 422 kodeksu spółek handlowych w przedmiocie wyrażenia zgody na dochodzenie przeciwko niemu roszczeń o naprawie szkód wyrządzonych spółce przy sprawowaniu funkcji członka zarządu?

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 29 kwietnia 2004 r., I ACa 84/04, M. Romańska, M. Kus-Trybek, H. Nowicka de Poraj)

Sąd Apelacyjny podkreślił, że określonego w art. 422 § 2 pkt 2-4 k.s.h. wymogu, warunkującego legitymację procesową czynną do wytoczenia powództwa określonego w art. 425 k.s.h., nie może spełnić akcjonariusz wyłączony od głosowania z mocy art. 413 k.s.h. przy powzięciu uchwał dotyczących jego odpowiedzialności wobec spółki oraz sporu pomiędzy nim a spółką. Zakaz wykonywania prawa głosu,

wynikający z art. 413 wyklucza spełnienie przez akcjonariusza hipotezy art. 422 § 2 pkt 2 k.s.h., tj. nakazu głosowania przeciw uchwale. Zestawienie tych przepisów prowadzi do wniosku, że ustawodawca nakłada na akcjonariusza, członka organu spółki wyłączonego od głosowania przy powzięciu uchwały, niemożliwe do spełnienia wymagania, które są konieczne dla wystąpienia do sądu o stwierdzenie bezwzględnej nieważności uchwały walnego zgromadzenia.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, wykładnia art. 425 k.s.h. pozwala na obronę dwóch skrajnych poglądów. Według pierwszego, stwierdzenie nieważności uchwały nie powinno zależeć od zaistnienia przesłanek określonych w art. 422 § 2 pkt 2-4 k.s.h. Ustawodawca wskazuje w nim tylko podmioty mające legitymację procesową czynną w celu pozbawienia osób trzecich możliwości żądania stwierdzenia nieważności uchwały walnego zgromadzenia, a w § 2 i 3 określa termin do jego wniesienia. Ograniczenia zaś w zaskarżaniu uchwał, wynikające z art. 422 § 2 k.s.h., nie odnoszą się do podmiotów wyłączonych od głosowania w sytuacji określonej w art. 413 k.s.h., ponieważ są niemożliwe do spełnienia oraz sprzeczne z zasadą równego traktowania akcjonariuszy wyrażoną w art. 20 k.s.h., a ponadto naruszają art. 45 Konstytucji. Z kolei zgodnie z drugim poglądem, przepis art. 425 § 1 k.s.h. odsyła do art. 422 § 2 k.s.h. Wymagania określone w 422 § 2 pkt 2-4 k.s.h. warunkujące legitymację procesową odnoszą się do podmiotów uprawnionych do żądania stwierdzenia nieważności uchwały walnego zgromadzenia sprzecznej z ustawą, a akcjonariusz były członek organu spółki wyłączony od głosowania w trybie art. 413 k.s.h. nie jest uprawniony do żądania stwierdzenia nieważności uchwały.

W dalszej części uzasadnienia Sąd Apelacyjny omówił rozbieżne poglądy wyrażane w piśmiennictwie oraz orzecznictwie. W podsumowaniu wskazał, że występująca luka w uregulowaniu legitymacji procesowej byłego członka organu spółki powinna prowadzić do wykładni art. 422 oraz art. 425 k.s.h. z uwzględnieniem zasady równego traktowania akcjonariuszy, zasad Konstytucji oraz norm dyrektyw Unii Europejskiej dotyczących prawa spółek.

M.D.

*

Czy pominięcie przepisów o postępowaniu uproszczonym, o którym mowa w art. 505³ § 2 k.p.c., dotyczy również sprawy, w której powód dochodzi zapłaty części roszczenia o wartości niższej niż wskazana w art. 505¹ punkt 1 k.p.c., a którego reszta została w całości zaspokojenia, przy czym wartość całego roszczenia przewyższa kwotę określoną we wskazanym wyżej przepisie?

(postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 24 września 2004 r., IX 1 Ga 94/04, A. Pakosiewicz, R. Czeluśniak, M. Szmudzińska)

Jak zauważył Sąd Okręgowy, istota przedstawionego pytania sprowadza się do rozstrzygnięcia kwestii, czy wniesiona w sprawie apelacja ma być rozpoznawana w postępowaniu apelacyjnym uproszczonym, czy też z pominięciem unormowań tego postępowania. Rozpoznawana sprawa tak pod względem przedmiotowym, jak i wartościowym kwalifikuje się do rozpoznania w postępowaniu uproszczonym, jednakże wniesiona sprawa nie dotyczy całości roszczenia strony powodowej, a tylko niezaspokojonej reszty. Należy zatem rozstrzygnąć, czy dochodzenie reszty niezaspokojonego roszczenia jest częścią roszczenia, o której mowa w art. 505³ § 2 k.p.c. Z treści tego przepisu wynika, że dochodzenie części roszczenia w postępowaniu uproszczonym jest ograniczone i może znaleźć zastosowanie tylko wtedy, gdy całe roszczenie kwalifikuje się do tego postępowania odrębnego. Sąd Okręgowy zaznaczył, że problem dochodzenia niezaspokojonej reszty roszczenia w aspekcie przepisów o postępowaniu uproszczonym nie był dotychczas przedmiotem wypowiedzi piśmiennictwa ani też przedmiotem orzeczeń Sądu Najwyższego. W piśmiennictwie wyrażone zostało jednak zapatrywanie, że art. 505³ § 2 k.p.c. odnosi się do rozdrabniania roszczeń, a więc sytuacji, kiedy powód dochodzi jedynie części swojego roszczenia, którego pozostałość jest niezaspokojona. Wyjaśnienia wymaga zatem, czy dyspozycja tego przepisu objęta jest również sytuacja związana z dochodzeniem reszty roszczenia, które w pozostałej części zostało zaspokojone.

Ponadto Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że ustawodawca – wprowadzając w art. 505¹ § 1 k.p.c. kryteria przedmiotowe i wartościowe – nie wprowadził żadnych ograniczeń co do dopuszczalności rozpoznania sprawy w postępowaniu uproszczonym, a w szczególności nie powiązał tej dopuszczalności z wartością przedmiotu umowy.

M.D.

III CZP 84/04

1. Czy w sprawie rozpoznawanej przez zespół arbitrów na skutek odwołania na podstawie art. 184 - 193 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz.U. Nr 19, poz. 177 ze zm.) wyrok zespołu arbitrów, który został ogłoszony, a który nie zawiera podpisów arbitrów pod jego sentencją, gdyż został skonstruowany w taki sposób, że podpisy te znalazły się pod pouczeniem o skardze do sądu, zamieszczonym bezpośrednio po niepodpisanym uzasadnieniu wyroku istnieje w sensie prawnym, czy też wyrok taki, pomimo ogłoszenia, nie istnieje;

2. w razie pozytywnej odpowiedzi na pytanie 1, czy zawarcie umowy z wybranym wykonawcą po ostatecznym rozstrzygnięciu protestu innego wykonawcy, lecz przed rozpoznaniem skargi tego innego wykonawcy wniesionej na podstawie art. 194 ust.1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz. Nr 19, poz. 177 ze zm.) na wyrok zespołu arbitrów, czyni zbędnym rozstrzygnięcie skargi na wyrok zespołu arbitrów i czy w związku z tym zachodzi podstawa do umorzenia postępowania przed sądem okręgowym, do którego wniesiono skargę;

3. w przypadku negatywnej odpowiedzi na pytanie 2, czy w razie stwierdzenia podstaw do uwzględnienia skargi na wyrok zespołu arbitrów, w sprawie, w której zamawiający po ostatecznym rozstrzygnięciu protestu, dotyczącego specyfikacji istotnych warunków zamówienia, zawarł umowę z wybranym wykonawcą przed rozpoznaniem skargi innego wykonawcy, dopuszczalne jest badanie – jako jednej z przesłanek rozstrzygnięcia – ważności umowy zawartej przez zamawiającego z wybranym wykonawcą i czy w związku z tym, w zależności od wyników tego badania, zmiana zaskarżonego wyroku i orzeczenia co do istoty sprawy może polegać albo na unieważnieniu postępowania o udzielenie zamówienia, albo na unieważnieniu czynności zamawiającego polegającej na określeniu konkretnego elementu specyfikacji; czy też badanie ważności umowy jest niedopuszczalne i orzeczenie co do istoty sprawy może polegać wyłącznie na unieważnieniu

czynności zamawiającego polegającej na określeniu konkretnego elementu specyfikacji?

(postanowienie Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 30 września 2004 r., II Ca 372/04, G. Wałejko, J. Terlecka, D. Iskra)

Odnośnie do pierwszego z pytań Sąd Okręgowy, analizując przepisy art. 190, 191 oraz 192 Prawa o zamówieniach publicznych oraz § 26 ust. 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 30 marca 2004 r. w sprawie regulaminu postępowania przy rozpatrywaniu odwołań, doszedł do przekonania, że unormowania zawarte w rozporządzeniu, określające elementy składowe orzeczenia zespołu arbitrów, pozostają w sprzeczności z regulacjami prawa o zamówieniach publicznych, z których wynika, że ani uzasadnienie ani tym bardziej pouczenie o skardze nie są ściśle rzecz biorąc elementami wyroku. Sprzeczność tę należałoby rozstrzygnąć, zdaniem Sądu Okręgowego, na korzyść przepisów ustawy, przyjmując, że uzasadnienie i pouczenie o skardze nie są elementami wyroku zespołu arbitrów, a co za tym idzie konstrukcja wyroku w taki sposób, że podpisy arbitrów znalazły się pod pouczeniem o skardze do sądu zamieszczonym bezpośrednio pod niepodpisanym uzasadnieniem wyroku, powoduje że wyrok ten prawnie nie istnieje. Takiemu stanowisku sprzeciwia się wykształcona pod rządami poprzedniej ustawy i kontynuowana obecnie praktyka zespołów arbitrów.

Sąd Okręgowy zwrócił też uwagę, że w poprzednim stanie prawnym do postępowania odwoławczego stosowało się przepisy kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu polubownym. Konstrukcja wyroku, w którym podpisy arbitrów znajdowały się pod uzasadnieniem była zatem wówczas dopuszczalna zgodnie z art. 708 § 1 k.p.c.

Przechodząc do drugiego zagadnienia Sąd Okręgowy stwierdził, że zawarcie przez zamawiającego umowy z wybranym wykonawcą po ostatecznym rozstrzygnięciu protestu innego wykonawcy, lecz przed rozpoznaniem skargi tegoż wykonawcy budzi wątpliwości co do celowości rozpoznania skargi, ponieważ możliwe rozstrzygnięcia, jakie mogą zapaść w przypadku stwierdzenia naruszenia prawa ograniczają się jedynie do orzeczeń korygujących, zapewniających prawidłowy przebieg postępowania o udzielenie zamówienia publicznego. W tej sytuacji, po ostatecznym rozstrzygnięciu protestu oraz zawarciu umowy, postępowanie wszczęte

na skutek skargi pozostaje bezprzedmiotowe. Możliwa jest jednakże obrona przeciwnego zapatrywania. Ustawodawca, przewidując możliwość zawarcia umowy przed rozpoznaniem skargi, jednocześnie nie przewidział możliwości umorzenia postępowania ze względu na zbędność orzekania w przedmiocie skargi. Po drugie, zgodnie z dyrektywą Rady z dnia 21 grudnia 1989 r. regulującą postępowanie odwoławcze w zakresie zamówień publicznych należy w przypadku, gdy organy odwoławcze nie mają charakteru sądowego wprowadzić przepisy gwarantujące postępowanie, w którym wszelkie uchybienia będą mogły być przedmiotem odwołania w sądzie. Po trzecie, interes skarżącego w uzyskaniu takiego orzeczenia może polegać na zamiarze uzyskania orzeczenia o znaczeniu prejudycjalnym w odrębnym postępowaniu o odszkodowanie lub ustalenie nieważności zawartej umowy.

Co do trzeciego problemu Sąd Okręgowy zaznaczył, że możliwość unieważnienia czynności zamawiającego lub unieważnienie postępowania miałyby jedynie znaczenie dla przyszłych sporów między zamawiającymi i wykonawcami. Unieważnienie postępowania powinno być w zasadzie stwierdzone zawsze, jeżeli istnieją do tego podstawy, jednak w sytuacji po zawarciu umowy, aby ocenić, czy są podstawy do unieważnienia postępowania, należałoby zbadać – analizując przesłanki nieważności umowy o zamówienie publiczne – czy umowa zawarta przez zamawiającego jest ważna. Przez taką ocenę ważności umowy dokonałaby się swoista kontrola *ex post*, czy postępowania było obarczone wadą uniemożliwiającą zawarcie ważnej umowy. Z drugiej jednak strony, zdaniem Sądu Okręgowego, ocena ważności umowy powoduje ingerencję w stosunek łączący zamawiającego z oferentem nie będącym stroną postępowania, ocena zaś ważności umowy nie może odbywać się bez udziału obu jej stron, a przepisy ustawy nie pozwalają zmusić wybranego wykonawcy, aby stał się stroną postępowania ze skargi innego wykonawcy.

M.D.

*

III CZP 85/04

Czy dopuszczalna jest droga sądowa do dochodzenia przez gminę górnictw ustalenia nieważności umowy o restrukturyzację zobowiązań

pieniężnych z tytułu opłaty eksploatacyjnej zawartej w trybie i na podstawie przepisów ustawy z dnia 26 listopada 1988 r. o dostosowaniu górnictwa węgla kamiennego do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej oraz szczególnych uprawnieniach i zadaniach gmin górniczych (Dz.U. Nr 162, poz. 1112 ze zm.)?

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 7 września 2004 r., VI Ca 930/03, U. Wiercińska, K. Bilewicz, K. Tucharz)

Rozważając przedstawioną w pytaniu kwestię dopuszczalności drogi sądowej Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę, że dochodzone w sprawie żądanie ustalenia nieważności umowy nie zostało wywiedzione ze stosunków cywilnoprawnych, ponieważ strona powodowa domaga się w istocie zasądzenia od Skarbu Państwa kwoty należności publicznoprawnych. Wątpliwości Sądu Apelacyjnego wzbudził charakter będącej podstawą roszczeń umowy o restrukturyzacji zobowiązań pieniężnych z tytułu opłat eksploatacyjnych, zgodnie bowiem z cytowaną w treści pytania ustawą z dnia 26 listopada 1988 r. restrukturyzacja finansowa przedsiębiorstw górniczych dotyczy wyłącznie ściśle wymienionych zobowiązań pieniężnych o charakterze publicznoprawnym. Niejasny jest również rodzaj postępowania, którego cel stanowi restrukturyzacja zobowiązań, do których – jako zobowiązań publicznoprawnych – zastosowanie powinny mieć przepisy kodeksu postępowania administracyjnego oraz ordynacji podatkowej.

Jak zauważył Sąd Apelacyjny, podstawową formą działania organu administracji publicznej jest decyzja administracyjna, a w ustawie z dnia 26 listopada 1988 r. zakłada się – według literalnego jej brzmienia – zawarcie umowy restrukturyzacyjnej. Powstaje zatem pytanie, czy postępowanie oddłużeniowe można traktować jako szczególny rodzaj postępowania administracyjnego, finalizowanego w umowie. Dodatkowe wątpliwości co do uznania umowy o restrukturyzacji zobowiązań za zdarzenie cywilnoprawne nasuwa ściśle, nie podlegające uzgodnieniu, uregulowanie warunków realizacji restrukturyzacji w przepisach ustawy, przy równoczesnym przesądzeniu, że niespełnienie któregokolwiek z tych warunków powoduje umorzenie postępowania oddłużeniowego. Unicestwienie postępowania oddłużeniowego następuje zaś w formie decyzji administracyjnej podejmowanej przez

Ministra Gospodarki w uzgodnieniu z Ministrami Środowiska, Finansów oraz Skarbu w trybie przepisów kodeksu postępowania administracyjnego.

M.D.

*

III CZP 86/04

Czy zapis na sąd polubowny zastrzeżony w umowie zawartej pomiędzy wystawcą weksla gwarancyjnego a remitentem pozostaje skuteczny w postępowaniu przed sądem powszechnym w stosunku do wystawcy w sprawie, w której po stronie pozwanej zachodzi współuczestnictwo materialne wystawcy weksla oraz poręczyciela wekslowego, który nie był stroną umowy zawierającej zapis na sąd polubowny?

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 10 listopada 2004 r., VI Cz 947/04, M. Manowska, A. Wapińska, K. Bilewicz)

W ocenie Sądu Apelacyjnego, zarzut zapisu na sąd polubowny należy do kategorii zarzutów osobistych, które dłużnik główny mógłby wysunąć przeciwko wierzycielowi wekslowemu, nie jest zaś możliwe podniesienie tego zarzutu przez poręczyciela wekslowego. Przy takim założeniu, w sytuacji współuczestnictwa materialnego pomiędzy pozwanymi – dłużnikiem wekslowym oraz poręczycielem wekslowym – pozew wobec dłużnika podnoszącego zarzut zapisu na sąd polubowny uległby odrzuceniu, natomiast roszczenie skierowane do poręczyciela podlegałoby rozpoznaniu przez sąd powszechny. Z istoty współuczestnictwa materialnego, które nie jest współuczestnictwem jednolitym, wynika możliwość odmiennego rozstrzygnięcia wobec każdego z pozwanych. Wątpliwości Sądu Apelacyjnego wzbudziła jednak przede wszystkim możliwość stosowania odmiennych reguł postępowania wobec każdego z pozwanych. W stosunku do poręczyciela przepisów o postępowaniu nakazowym, a wobec dłużnika reguł ustalonych na podstawie art. 705 k.p.c., a taką sytuację stosowania odmiennych procedur wyłącza w stosunku do współuczestników procesowych przy współuczestnictwie materialnym przepis art. 72 § 2 i 3 k.p.c., nawet w ramach postępowania przed sądem powszechnym, i to także

wówczas, gdy spór miałby być rozpoznawany w tym samym sądzie, ale w innych jednostkach organizacyjnych.

Stosując regułę inferencyjną *a minori ad maius* należałoby, zdaniem Sądu Apelacyjnego, uznać, że skoro zakazane jest wobec jednego ze współuczestników materialnych, objętych jednym pozwem, stosowanie przepisów o postępowaniu odrębnym, w przypadku gdy przeciwko innemu współuczestnikowi uzasadnione jest rozpoznanie sprawy według przepisów o postępowaniu zwykłym, to niedopuszczalne jest uwzględnienie zapisu na sąd polubowny wobec niektórych tylko współuczestników materialnych, a rozpoznanie sprawy przed sądem powszechnym wobec pozostałych.

M.D.

*

III CZP 87/04

W jakim składzie sąd rejonowy orzeka o zakazie prowadzenia działalności określonej w art. 373 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe i naprawcze?

(postanowienie Sądu Okręgowego w Świdnicy z dnia 26 października 2004 r., VI Ga 122/04, L. Szpak, J. Dydo, A. Terpiłowska)

Sąd Okręgowy stwierdził, że przepis art. 376 ust. 1 Prawa upadłościowego i naprawczego przewiduje, iż w sprawach o orzeczenie zakazu stosuje się przepisy o postępowaniu nieprocesowym, redakcja zaś tego przepisu sugeruje, że chodzi o zastosowanie tych przepisów wprost, a zatem również o stosowanie wprost przepisów o składzie sądu zgodnie z art. 509 k.p.c. Wątpliwości budzi jednak treść art. 375 Prawa upadłościowego i naprawczego, który stanowi, że w sprawach o orzeczenie zakazu działalności gospodarczej orzeka sąd upadłościowy, a jeżeli postępowania upadłościowego nie wszczęto albo oddalono wniosek o ogłoszenie upadłości lub umorzono postępowanie upadłościowe orzeka sąd właściwy do rozpoznania sprawy o ogłoszenie upadłości.

W ocenie Sądu Okręgowego, z brzmienia cytowanego przepisu art. 375 nie wynika, aby rozstrzygał on o składzie sądu. Równocześnie nie wydaje się zasadne

przyjęcie, że przepis ten dotyczy jedynie właściwości miejscowej i rzeczowej sądu, gdyż Prawo upadłościowe i naprawcze stanowi, iż sąd właściwy miejscowo i rzeczowo w sprawach o ogłoszenie upadłości jest właściwy również po jej ogłoszeniu. Stąd można przyjąć, że ustawodawca posługując się określeniem „sąd właściwy do rozpoznania wniosku o ogłoszenie upadłości” jednoznacznie wskazuje na odrębność w zakresie sądu właściwego miejscowo i rzeczowo, a ponadto na odrębność co do składu sądu, gdyż po ogłoszeniu upadłości postępowanie upadłościowe toczy się w sądzie upadłościowym, który ogłosił upadłość i wtedy sąd upadłościowy orzeka w składzie jednego sędziego zawodowego.

M.D.

*

III CZP 88/04

Czy spółka akcyjna z siedzibą za granicą, w tym przypadku w Luksemburgu, jest podmiotem prowadzącym działalność gospodarczą na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, w rozumieniu przepisu art. 1 pkt. 7 ustawy z dnia 6 grudnia 1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów (Dz.U. Nr 149, poz. 703 z późn. zm.), z tego tytułu, że posiada udziały w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością mającą siedzibę w Polsce?

(postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 21 września 2004 r., XV GA 5/04, J. Henczel, E. Hniedziewicz, U. Wilk)

Sąd Okręgowy przychylił się co do zasady do stanowiska, że sam fakt posiadania udziałów lub akcji w spółkach kapitałowych nie stanowi o prowadzeniu działalności gospodarczej przez ich posiadaczy w rozumieniu ustawy - Prawo działalności gospodarczej. Niemniej, przy wykładni art. 1 ust. 1 pkt 7 ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów pojawia się pytanie, czy prowadzenie działalności gospodarczej w rozumieniu tego przepisu należy odnosić ściśle do definicji działalności gospodarczej zawartej w art. 2 Prawa o działalności gospodarczej, czy też można pojęcie to rozumieć szeroko. Ponadto przepis art.4 pkt 1 lit. c ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów uznaje za przedsiębiorcę osobę fizyczną posiadającą udziały lub akcje zapewniające co

najmniej 25% głosów w spółce kapitałowej. Według tej ustawy, sam fakt posiadania udziałów nadaje podmiotowi status przedsiębiorcy. Równie szeroko określają działalność gospodarczą przepisy ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne.

Sąd Okręgowy dostrzegł jednak, że niezależnie od powyższych unormowań ustawodawca tak w ustawie Prawo działalności gospodarczej, jak i w ustawie z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej przewidział szczególną regulację dla osób zagranicznych prowadzących na obszarze Polski działalność gospodarczą. Z jednej strony ograniczył możliwość prowadzenia działalności gospodarczej dla przedsiębiorcy zagranicznego do prowadzenia działalności gospodarczej przy zachowaniu tożsamości podmiotowej jedynie w formie oddziału lub przedstawicielstwa, a z drugiej – dla osób zagranicznych, używając sformułowania „dla celów prowadzenia działalności gospodarczej”, ustawodawca przewidział możliwość nabywania i obejmowania udziałów lub akcji w spółkach prawa polskiego.

W ocenie Sądu Okręgowego, użycie wspomnianego sformułowania oznacza jedynie środki służące realizacji celu jakim jest prowadzenie działalności gospodarczej przez osobę zagraniczną na terenie Polski, chociaż może to także oznaczać, że w efekcie osoba korzystająca z tego środka prowadzi działalność gospodarczą. Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej odnosi obecnie taką regulację do krajów spoza Unii Europejskiej, ale ustawa o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów nie ogranicza kraju pochodzenia osób, które na terenie Polski powinny prowadzić działalność gospodarczą, co pozwalałoby sądzić, że art. 1 ust. 1 pkt 7 powinien być wykładany jednolicie dla wszystkich osób zagranicznych.

M.D.

*

III CZP 89/04

1. Czy osoba, która jako wspólnik spółki z ograniczoną odpowiedzialnością wytoczyła powództwo o odszkodowanie na podstawie art. 294 § 1 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 czerwca 1934 r. - Kodeks Handlowy (Dz.U.R.P. Nr 57, poz. 502 ze zm.) – obecnie art. 295 § 1 ustawy z dnia 15 września 2000 r. - Kodeks spółek handlowych (Dz.U. Nr 94 poz.

1037 ze zm.) – zachowuje w tym procesie legitymację czynną po wykluczeniu jej ze spółki prawomocnym wyrokiem sądowym?;

a w przypadku pozytywnej odpowiedzi na pytanie pierwsze,

2. czy na podstawie art. 294 § 1 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 czerwca 1934 r. - Kodeks Handlowy (Dz.U.R.P. Nr 57, poz. 502 ze zm.) – obecnie art. 295 § 1 ustawy z dnia 15 września 2000 r.- Kodeks spółek handlowych (Dz.U. Nr 94, poz. 1037 ze zm.) – powództwo mogło zostać wniesione przeciwko osobie trzeciej, która wyrządziła szkodę spółce z ograniczoną odpowiedzialnością?

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 25 sierpnia 2004 r., VI ACa 99/04, A. Wapińska, K. Karolus-Franczyk, U. Wiercińska)

Jak zauważył Sąd Apelacyjny, z literalnego brzmienia art. 294 § 1 k.s.h. wynika, że powód, aby wystąpić z roszczeniem o jakim mowa w tym artykule, musi być współnikiem w chwili wystąpienia z tym żądaniem. Treść tego przepisu nie przesądza natomiast, czy przez cały czas trwania procesu powód musi swój status współnika spółki z ograniczoną odpowiedzialnością zachowywać. Nie można byłoby zatem wykluczyć sytuacji, w której osoba, będąca współnikiem w chwili wystąpienia z powództwem na podstawie art. 294 § 1 k.s.h., zachowała uprawnienie do popierania swojego żądania aż do prawomocnego zakończenia procesu, pomimo wyłączenia jej ze spółki.

Z drugiej jednak strony należy, zdaniem Sądu Apelacyjnego, brać pod uwagę, że uprawnienie przewidziane w tym przepisie ma charakter wyjątkowy, regułą jest bowiem, że współnik nie będący członkiem organu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością ma ograniczony zakres uprawnień do wpływania na sprawy spółki. Skoro więc uprawnienie do działania w interesie i na rzecz spółki wypływa z więzi łączącej współnika ze spółką, to utrata tej więzi z uwagi na wyłączenie współnika ze spółki powinna skutkować przyjęciem barku uzasadnienia dla wyłączonego współnika do dalszego działania w interesie i na rzecz tej spółki.

Odnosząc się do drugiego pytania Sąd Apelacyjny stwierdził, że stosując wykładnię językową przepisu art. 294 § 1 k.s.h. można byłoby dojść do wniosku, iż współnik może wystąpić z pozwem o wypłatę odszkodowania spółce we wszystkich przypadkach wyrządzenia szkody spółce, jeżeli ona sama nie wytoczy powództwa o

odszkodowanie w ciągu roku od ujawnienia czynu wyrządzającego szkodę, niezależnie od tego, kto dopuści się popełnienia takiego czynu. Sąd Apelacyjny wskazał, że w piśmiennictwie dominuje pogląd, iż uprawnienie przewidziane w wymienionym wyżej przepisie ma charakter wyjątkowy i jego celem jest ochrona interesów wspólników w sytuacji naruszeń prawa lub zawinionych zaniedbań władz spółki, które mogą nie być zainteresowane inicjowaniem procesów odszkodowawczych. W przypadku wyrządzenia szkody wspólnikom pośrednio przez wyrządzenie szkody spółce, nie są oni pozbawieni możliwości obrony, brak natomiast uzasadnienia dla przyznania takiego szczególnego uprawnienia w przypadku wyrządzenia spółce szkody zachowaniem osoby trzeciej. Wówczas względy celowościowe przemawiają za pozostawieniem prowadzenia spraw spółki zarządowi.

M.D.

*

III CZP 90/04

Czy na zarządzenie sędziego - komisarza o zwrocie zgłoszenia wierzytelności przysługuje zażalenie?

(postanowienie Sądu Rejonowego w Rzeszowie z dnia 3 listopada 2004 r., V GUK 8/04, P. Pełczyński, M. Rajchert, A. Szydło)

Sąd Rejonowy wskazał, że zgodnie z art. 222 ust. 1 zdanie pierwsze Prawa upadłościowego i naprawczego zażalenie przysługuje na postanowienie sądu upadłościowego i sędziego - komisarza w przypadkach wskazanych w ustawie. Przepis art. 242 tej ustawy, przyjęty za podstawę prawną zarządzenia sędziego - komisarza o zwrocie zgłoszenia wierzytelności, nie przewiduje zażalenia na to zarządzenie. Zatem, w ocenie Sądu Rejonowego, wnosząc *a contrario* z kompleksowej regulacji art. 222 Prawa upadłościowego i naprawczego należy przyjąć, że na zarządzenie wydane na podstawie art. 242 tej ustawy zażalenie nie przysługuje. Wniosek ten koreluje z zasadą szybkości postępowania upadłościowego.

W doktrynie można jednak spotkać inny pogląd, według którego przez odesłanie na podstawie art. 229 Prawa upadłościowego i naprawczego do przepisów kodeksu postępowania cywilnego dopuszczalność zażalenia na zarządzenie sędziego

wywodzić można z art. 394 k.p.c. Jednakże, jak zauważył Sąd Rejonowy, bezkrytyczne przyjęcie stosowania art. 229 do dopuszczalności zażalenia w Prawie upadłościowym i naprawczym wydaje się podważać normatywny sens art. 222 ust. 1 zdanie pierwsze tej ustawy, który staje się wówczas zbędny jako tautologia normatywna bądź *superfluum*.

M.D.

*

III CZP 91/04

1. Czy umowa ubezpieczenia zaopatrzenia dzieci (tzw. posagowa) będąca umową dwustronnie zobowiązującą odpłatną jest jednocześnie umową wzajemną, czy nie?

2. W przypadku uznania, iż ww. umowa nie jest umową wzajemną – czy całkowita deprecjacja składki wynikającej z ww. umowy ubezpieczenia, do której uiszczenia zobowiązany był ubezpieczający wpływa w sposób istotny (oprócz ryzyka spadku wartości pieniądza) na wysokość zwaloryzowanego świadczenia należnego uposażonemu dziecku ze względu na interesy stron rozważane zgodnie z zasadami współżycia społecznego wskazane w art. 358¹ § 3 k.c.?

(postanowienie Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 29 listopada 2004 r., II Ca 538/04, P. Starosta, M. Trzecki, D. Gierczak)

W obszernej argumentacji Sąd Okręgowy szczegółowo przedstawił poglądy wyrażane w piśmiennictwie i judykaturze co do wzajemnego charakteru umowy ubezpieczenia, wskazując, że zagadnienie to rodzi poważne kontrowersje. Podkreślił, że jednoznaczne rozstrzygnięcie, czy umowa ubezpieczenia zaopatrzenia dzieci ma charakter wzajemny, czy też należy do umów wyłącznie dwustronnie zobowiązujących, odpłatnych, ale nie mających przymiotu wzajemnych, ma doniosłe znaczenie dla prawidłowego ustalenia kwoty zwaloryzowanego świadczenia należnego uposażonemu dziecku, zgodnie z wymogami art. 358 § 3 k.c.

W wypadku odpowiedzi negatywnej co wzajemnego charakteru umowy należy, zdaniem Sądu Okręgowego, rozważyć, czy deprecjacja składki wynikającej z wymienionej umowy ubezpieczenia, do której uiszczenia zobowiązany był

ubezpieczający, wpływa w sposób istotny (oprócz ryzyka spadku wartości pieniądza) na wysokość zwaloryzowanego świadczenia należnego uposażonemu dziecku ze względu na interesy stron rozważane zgodnie z zasadami współżycia społecznego wskazane w art. 358¹ § 3 k.c. Powstaje bowiem pytanie, czy istnieje potrzeba dokonania stosownej korekty waloryzowanej kwoty, niezależnie od rozkładu ryzyka spadku siły nabywczej pieniądza, jeżeli składka w okresie ubezpieczenia całkowicie utraciła walor ekonomiczny.

M.D.

GLOSY

prawo cywilne materialne

Zwrócenie się przez dłużnika do wierzyciela o rozłożenie należności głównej na raty i zwolnienie z obowiązku zapłaty odsetek za opóźnienie może stanowić uznanie roszczenia (art. 123 § 1 pkt 2 k.c.) także wtedy, gdy proponowane porozumienie między stronami nie doszło do skutku.

(wyrok z dnia 19 września 2002 r., II CKN 1312/00, E. Skowrońska-Bocian, H. Pietrzkowski, K. Zawada, OSNC 2003, nr 12, poz. 168; BSN 2003, nr 3, s. 14; NPN 2003, nr 2, s. 52; R.Pr. 2004, nr 1, s. 146)

Glosa

Jerzego P. Naworskiego, Prawo Spółek 2004, nr 11, s. 50

Glosator podzielił pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w glosowanym orzeczeniu oraz argumentację i wywody zawarte w jego uzasadnieniu.

W pierwszej części opracowania poruszył problematykę związaną z zobowiązaniem nadawcy przesyłki do zapłaty przewoźnego w sytuacji, w której przekazał spełnienie tego świadczenia odbiorcy przesyłki. Wskazał, że w tym zakresie występowały rozbieżności, a w szczególności, jak zakwalifikować taką sytuację – czy jako przekaz (art. 921¹ i nast. k.c.), czy jako przejęcie długu w drodze umowy między nadawcą a odbiorcą przesyłki za zgodą przewoźnika (art. 519 § 2 pkt 2 k.c.), czy wreszcie jako umowę o świadczenie przez osobę trzecią (art. 391 k.c.). Glosator wskazał na orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 1998 r., II CKN 231/98 (OSNC 1999, nr 10, poz. 179), w którym Sąd ten wskazał, na kumulatywne, a nie zwalniające przejęcie długu przez odbiorcę. Zaznaczył, że Sąd Najwyższy w glosowanym orzeczeniu opowiedział się co do zasady za instytucją przekazu przy uwzględnieniu tego, że może on nastąpić tylko za zgodą przewoźnika.

W ocenie glosatora, Sąd Najwyższy zasadnie przyjął, że obowiązek zapłaty przewoźnego obciąża nadawcę przesyłki, a przyjęcie listu przewozowego i przesyłki

przez jej odbiorcę nie zwalnia go z tego obowiązku. Powyższego, w jego ocenie, nie zmienia to, że Sad Najwyższy przyjął konstrukcję przekazu, gdyż w świetle powołanego art. 921⁵ k.c. nawet przyjęcie przez odbiorcę przesyłki nie zwalniało nadawcy z obowiązku zapłaty przewoźnego.

W dalszej części opracowania komentator zajął się problematyką instytucji uznania niewłaściwego długu. Scharakteryzował tę instytucję co do jej charakteru prawnego, tj. czy stanowi ono oświadczenie woli, czy wiedzy i zaprezentował poglądy doktryny, a także wybrane orzeczenia Sądu Najwyższego.

Zaprobował stanowisko Sądu Najwyższego, wyrażone w glosowanym orzeczeniu, zgodnie z którym uznanie niewłaściwe stanowi oświadczenie wiedzy, a także, że jego skuteczność, gdy chodzi o przerwanie biegu terminu przedawnienia jest niezależna od tego, czy w jego następstwie strony zawarły umowę ewentualnie, czy projekt porozumienia został przyjęty przez wierzyciela. Akceptacja odmiennego poglądu, jak zauważył glosator, byłoby niezgodne z objęciem hipotezą art. 123 § 1 pkt 2 k.c. także niebędących czynnościami prawnymi oświadczeń wiedzy, a poza tym pozostawałby w sprzeczności z charakterem uznania niewłaściwego, jako takiego zachowania, które ujawnia w sposób niewątpliwy świadomość bycia dłużnikiem.

M.K.

*

1. Między decyzją administracyjną przyznania dotychczasowemu właścicielowi nieruchomości zabudowanej prawa własności czasowej (później wieczystego użytkowania) do gruntu wydaną na podstawie art. 7 dekretu z dnia 26 października 1949 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m.st. Warszawy (Dz.U. Nr 50, poz. 279 ze zm.) a sprzedażą przez Skarb Państwa najemcom zajmowanych przez nich w budynku lokali zachodzi zwykły związek przyczynowy w rozumieniu art. 361 § 1 k.c.

2. Ustalenie wysokości szkody, jaką w związku z tą sprzedażą poniósł pierwotny właściciel, powinno uwzględniać ograniczona prawa, którym podlegałyby przedmiotowa nieruchomość, gdyby nie doszło do jej bezprawnego przejęcia przez państwo w 1945 r. – od wprowadzenia publicznej gospodarki lokalami w 1945 r. do dnia orzekania.

(wyrok z dnia 27 listopada 2002 r., I CKN 1215/00, A. Górski, H. Wrzeszcz, M. Wysocka, OSP 2004, nr 1, poz. 3 ; OSP 2004, nr 11, poz. 139; IC 2003, nr 7-8, s. 43; IC 2004, nr 9, s. 47)

Glosa

Andrzeja Kocha, OSP 2004, nr 11, poz. 139

Zdaniem autora, ustalenie, czy zachodzi normalny związek przyczynowy pomiędzy decyzją odmawiającą przyznania własności czasowej a późniejszymi aktami sprzedaży lokali w budynku, wymaga rozważenia hipotetycznej sytuacji, w której nieważna decyzja odmowna w ogóle nie zapadłaby, albo wydana zostałaby decyzja przyznająca dotychczasowemu właścicielowi (lub jego następcom) prawa własności czasowej. Otóż w obu przypadkach niemożliwe byłoby późniejsze wyodrębnienie przez organy administracji własności poszczególnych lokali i ich sprzedaż, Skarb Państwa nie stałby się bowiem właścicielem budynku znajdującego się na gruncie (art. 8 dekretu); prawo to przysługiwałoby w dalszym ciągu dotychczasowemu właścicielowi. W związku z tym w analizowanej kwestii decydujące znaczenie mają normy prawne wyznaczające treść prawa własności. Stosownie do przepisów prawa rzeczowego, akty zadysponowania przedmiotem własności (wydzielenie lokali i ich sprzedaż) może podjąć jedynie właściciel, gdyby więc bezprawna decyzja nie spowodowała nabycia własności przez Skarb Państwa, to owe akty nie miałyby miejsca, a tym samym nie powstałaby szkoda.

Z kolei dla ustalenia, czy charakter tego następstwa stanowi normalny związek przyczynowy w rozumieniu art. 361 § 1 k.c. istotne znaczenie ma odpowiedź na pytanie, czy pozbawienie prawa własności budynku każdorazowo zwiększa prawdopodobieństwo utraty części lub całości tego prawa – w sposób nieodwracalny – na rzecz osób trzecich. Zdaniem autora, odpowiedź na tak postawione pytanie nie może budzić wątpliwości.

Glosator za w pełni trafny uznał pogląd, że upływ czasu pomiędzy przyczyną (decyzją) a powstaniem szkody nie stanowi przeszkody dla ustalenia, iż zdarzenie to łączył normalny związek przyczynowy w rozumieniu art. 361 § 1 k.c.

Do omawianego wyroku glosy napisali także: A. Jaroszyński (OSP 2004, nr 1, poz. 3 oraz L. Bosek (OSP 2004, nr 7-8, poz. 99).

*

Artykuł 512 zdanie drugie k.c. nie dotyczy wierzytelności przyszłej.

(wyrok z dnia 30 stycznia 2003 r., V CKN 345/01, B. Myszka, L. Walentynowicz, H. Wrzeszcz, OSNC 2004, nr 4, poz. 65; OSP 2004, nr 11, poz. 140; BSN 2003, nr 7, s. 12; MoP 2003, nr 18, s. 839; NPN 2003, nr 3, s. 106; R.Pr. 2004, nr 3, s. 144)

Glosa

Macieja Gutowskiego, OSP 2004, nr 11, poz. 140

Autor nie zgodził się ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, że zawierając umowę przelewu niespłaconej części wierzytelności leasingowej – rat, co do których obowiązek świadczenia jeszcze nie zaistniał – cedent przenosi na cesjonariusza jedynie ekspektatywę przyszłego prawa.

Jego zdaniem istota problemu sprowadza się do tego, że wierzytelność leasingowa – odnośnie do rat, co do których obowiązek świadczenia jeszcze nie zaistniał – nie jest ekspektatywę przyszłego prawa, lecz prawem ostatecznym, tj. istniejącą wierzytelnością, choć w części niewymagalną. Stąd też przepis art. 512 k.c. powinien znaleźć zastosowanie.

Druga wątpliwość autora dotyczyła poglądu Sądu Najwyższego, że art. 512 zdanie drugie k.c. chroni tylko wierzytelność, która istniała w chwili przelewu, a nie wierzytelności przyszłej. Autor podkreślił, że w dacie przelewu cedent przenosi na cesjonariusza jedynie ekspektatywę przyszłego prawa. Przelew wierzytelności przyszłej jest czynnością obwarowaną warunkiem zawieszającym, należy zatem starannie odróżnić skuteczność przelewu od skuteczności cedowanej wierzytelności.

Skoro zgodnie z zasadą nikt nie może przenieść więcej praw niż sam posiada, oczywiste jest, że przelana wierzytelność przyszła nie może w następstwie przelewu stać się wierzytelnością ostateczną. Zatem również pogląd, że art. 512 zdanie drugie k.c. nie chroni wierzytelności przyszłej, nie zasługuje na akceptację.

Głosę krytyczną do omawianego orzeczenia opracował również
J. Kuropatwiński (Pr.Bank. 2004, nr 10, s. 25).

Ł.P.

*

Po zniesieniu współwłasności nieruchomości przez umowny podział fizyczny hipoteka na udziale współwłaściciela obciąża nowo powstałe nieruchomości w części odpowiadającej pierwotnie obciążonemu udziałowi, niezależnie od tego, któremu z współwłaścicieli (uprzednio obciążonego udziału, czy też współwłaścicielowi udziału wolnego od obciążeń) przypadły poszczególne nieruchomości.

(uchwała z dnia 20 marca 2003 r., III CZP 1/03, M. Bączyk, A. Górski, K. Zawada, OSNC 2004, nr 1, poz. 3; BSN 2003, nr 3, s. 11; MoP 2003, nr 8, s. 338; MoP 2003, nr 23, s. 1088; Pr.Bank. 2004, nr 2, s. 13; Prok.i Pr. 2003, nr 10, s. 31 ; NPN 2003, nr 2, s. 48; Rej. 2004, nr 1, s. 145; R.Pr. 2004, nr 2, s. 111)

Glosa

Zbigniewa Woźniaka, Palestra 2004, nr 9-10, s. 240

Autor nie zgodził się z poglądem Sądu Najwyższego. Podkreślił, że niedopuszczalność obciążenia hipoteką części przedmiotu, który ma nią być obciążony wynika z art. 84 u.k.w., zgodnie z którym hipoteka ciąży na swym przedmiocie „jako całości”. Zdaniem glosatora, Sąd Najwyższy błędnie wskazał, że hipoteka na udziale w istocie ustanawiana jest na nieruchomości w jej ułamkowej części, tymczasem z zasady szczególowości hipoteki wynika, iż hipoteka ciąży na całości rzeczy lub prawa, na którym została ustanowiona.

Jego zdaniem, art. 76 ust 1 u.k.w., na który powołuje się Sąd Najwyższy, ma zastosowanie wyłącznie do podziału przedmiotu hipoteki, a nie podziału przedmiotu, na którym ustanowione było prawo obciążone hipoteką. W wyniku zniesienia współwłasności nie następuje podział udziału, na którym została ustanowiona hipoteka, lecz podział przedmiotu, na którym ustanowiony był udział. Hipoteką art. 76 ust. 1 u.k.w. objęty jest wyłącznie podział przedmiotu hipoteki.

Dążąc do zabezpieczenia interesów wierzyciela, nie można tracić z pola widzenia ochrony praw przysługujących współwłaścicielom, którzy nie obciążyli swych udziałów. Skoro rozporządzenie udziałem, co do zasady, odbywa się niezależnie od woli pozostałych współwłaścicieli, to nie powinni oni ponosić jakiegokolwiek odpowiedzialności za czynności podejmowane przez jednego z nich.

W konsekwencji autor opowiedział się za poglądem, że w wyniku zniesienia współwłasności hipoteka ustanowiona na udziale wygasa.

Głosowane orzeczenie dostrzegł w Z. Strus w „Przeglądzie orzecznictwa” (Pal. 2003, nr 5-6, s. 256)

Ł.P.

*

Roszczenie o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia, z którym występuje przedsiębiorca, podlega trzyletniemu przedawnieniu przewidzianemu w art. 118 k.c., jeżeli powstaje ono w związku z prowadzoną przez przedsiębiorcę działalnością gospodarczą.

(wyrok z dnia 16 lipca 2003 r., V CK 24/02, L. Walentynowicz, G. Bieniek, E. Skowrońska-Bocian, OSNC 2004, z. 10, poz. 157; BSN 2004, nr 1, s. 10; MoP 2004, nr 16, s. 755; NPN 2004, nr 2, s. 71)

Glosa

Tomasza Czecha, Prawo Bankowe 2004, nr 11, s. 33

W stanie faktycznym sprawy powód – jako dom maklerski – prowadził dla pozwanego rachunek pieniężny przeznaczony do obsługi obrotu papierami wartościowymi, zwany rachunkiem inwestycyjnym. W dniu 15 października 1997 r. na rachunku inwestycyjnym pozwanego zaksięgowano kwotę 19 550 zł otrzymaną tytułem wypłaty kredytu z banku GBG S.A. W tym samym dniu powyższa kwota została przelana na rzecz Kredyt Banku S.A. jako spłata innego kredytu posiadacza rachunku. Wskutek błędu systemu księgowego domu maklerskiego rachunek inwestycyjny pozwanego nie został obciążony w związku z dokonaniem tej operacji. W lipcu 1998 r. pozwany złożył polecenie przelewu kwoty 19 550 zł na rachunek BGB

S.A. tytułem spłaty zaciągniętego kredytu i dnia 7 lipca 1998 r. przelew został wykonany. Dopiero w dniu 5 lipca 1999 r. dom maklerski poinformował pozwanego o błędzie w księgowaniu i wezwał go do zwrotu środków pieniężnych, a dnia 18 października 2000 r. wytoczył powództwo o zwrot nienależnej kwoty.

Autor stwierdził, że glosowane orzeczenie budzi mieszane uczucia. Zaaprobował rozważania na temat związków pomiędzy roszczeniami a działalnością gospodarczą uprawnionego. Zauważył, że trafna jest konkluzja, iż roszczenia z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia również mogą być związane z prowadzeniem działalności gospodarczej i przedawniać się w krótszym, trzyletnim terminie.

Za niezrozumiałe uznał autor pominięcie przez Sąd Najwyższy kwestii charakteru prawnego wpisu na rachunek. Za dyskusyjne przyjął rozważania na tematy: wymagalności roszczeń z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia, możliwości zastosowania art. 5 k.c. wobec zarzutu przedawnienia podniesionego przez pozwanego oraz dopuszczalności dochodzenia przez powoda roszczeń wobec pozwanego z innego tytułu niż bezpodstawne wzbogacenie.

Glosator, aby określić datę wzbogacenia pozwanego, w pierwszym rzędzie zajął się rozstrzygnięciem zagadnienia wstępnego, jaki charakter prawny ma czynność dokonania wpisu na rachunek. Zaprezentował dwa stanowiska występujące na ten temat w literaturze. Stwierdził, że chociaż dotyczą one rachunku bankowego, to można je odnieść również do rachunku pieniężnego, który posiadał pozwany w niniejszej sprawie. Według pierwszego stanowiska, wpis ma charakter konstytutywny, a jego dokonanie powoduje powstanie roszczenia posiadacza rachunku o wypłatę wpisanej kwoty. Zdaniem przedstawicieli drugiego poglądu, wpis wywołuje wyłącznie skutki deklaratoryjne i nie ma wpływu na materialnoprawny zakres wzajemnych uprawnień stron.

Autor podniósł, że Sąd Najwyższy, jakby mimochodem, przychylił się do koncepcji wpisu konstytutywnego i nie podał żadnych argumentów na poparcie swojego stanowiska. Podkreślił, że w literaturze koncepcja ta została poddana gruntownej krytyce, jako pozbawiona podstaw normatywnych w świetle obowiązującego prawa polskiego.

Glosator – wbrew stanowisku Sądu Najwyższego – stwierdził, że roszczenie domu maklerskiego nie stało się wymagalne dnia 16 października 1997 r., ale dopiero po wezwaniu do zwrotu środków pieniężnych. Autor zwrócił uwagę, że inną kwestią

jest określenie początku biegu przedawnienia. Jego zdaniem, w świetle art. 120 § 1 zdanie drugie k.c. stanowisko Sądu Najwyższego, że bieg terminu przedawnienia rozpoczął się w dniu 16 października 1997 r., budzi zasadnicze wątpliwości. Stwierdził, że przy założeniu, iż dom maklerski dowiedział się o błędzie księgowym natychmiast, to wezwanie do zapłaty mógł wysłać najwcześniej dnia 16 października 1997 r. Do czasu doręczenia pisma posiadaczowi rachunku należy doliczyć kilka dni i dodatkowo kilka dni na niezwłoczne spełnienie świadczenia. Glosator zatem stwierdził, że *de iure* bieg przedawnienia rozpoczynałby się nie w dacie przyjętej przez Sąd Najwyższy, ale kilka dni później.

Autor nie zgodził się ze stanowiskiem przyjętym w uzasadnieniu, że sam fakt minimalnego przekroczenia (dwóch dni) okresu przedawnienia uzasadnia wniosek, iż powołanie się pozwanego na taki zarzut jest sprzeczne z zasadami współzycia społecznego i stanowi nadużycie prawa. W jego ocenie, Sąd Najwyższy nie wskazał na czym polega sprzeczność działania pozwanego z zasadami współzycia społecznego.

Na zakończenie komentator podniósł, że Sąd Najwyższy nieprawidłowo dokonał kwalifikacji podstawy prawnej roszczeń domu maklerskiego jako nienależnego świadczenia. Jego zdaniem, mamy tu raczej do czynienia z bezpodstawnym wzbogaceniem (art. 405 k.c.), co nie miało jednak wpływu na rozstrzygnięcie merytoryczne sprawy.

E.S.

*

W sprawie o usunięcie niezgodności pomiędzy stanem prawnym nieruchomości ujawnionym w księdze wieczystej a rzeczywistym stanem prawnym sąd nie jest związany wskazanym przez stronę sposobem usunięcia tej niezgodności

(wyrok z dnia 6 listopada 2003 r., II CK 192/02, T. Domińczyk, K. Zawada, G. Misiurek, MoP 2004, nr 20, s. 949)

Glosa

Stanisława Rudnickiego, Monitor Prawniczy 2004, nr 20, s. 958

Autor podzielił pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w tezie glosowanego orzeczenia. Podkreślił, że na wątpliwości związane z kognicją sądu w sprawie o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym w aspekcie granic orzekania zakreślonych art. 321 § 1 k.p.c. zwrócono uwagę w piśmiennictwie, a w judykaturze po raz pierwszy w orzeczeniu z dnia 21 marca 2001 r., III CKN 1214/98 (OSNC 2001, nr 11, poz. 165), w którym Sąd Najwyższy zaaprobował pogląd o związaniu sądu żądaniem pozwu w sprawach z art. 10 ustawy o księgach wieczystych i hipotece. W konsekwencji, uwzględnienie powództwa jest możliwe tylko wtedy, gdy rzeczywisty stan prawny nieruchomości ustalony przez sąd okaże się identyczny z żądaniem pozwu. W przeciwnym razie sąd nie może orzekać pozytywnie, ponieważ wyrokowałby w przedmiocie nieobjętym żądaniem. Dotyczy to zwłaszcza sytuacji, w której w procesie o uzgodnienie nie biorą udziału osoby, których wpis dotyka albo ma dotknąć, a ustalone przez sąd prawo ma inną treść niż oczekiwana przez powoda.

Dostrzegając zawłość analizowanego problemu glosator scharakteryzował powództwo o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym jako szczególny rodzaj powództwa o ustalenie prawa, różniący się od skargi opartej na art. 189 k.p.c. tym, że przedmiot roszczenia podlegającego osądowi został w tym przypadku zwężony. Podkreślił, że założonym *a priori* celem omawianego powództwa jest takie uzgodnienie treści księgi wieczystej, które ma odzwierciedlać prawo powoda i jego zakres zgodnie z rzeczywistym stanem prawnym, a nie z jego błędnym wyobrażeniem o przysługującym mu prawie. Dlatego też sąd nie jest związany wskazanym przez powoda sposobem usunięcia niezgodności. Jeżeli jednak doprowadzenie wpisów w księdze wieczystej do stanu zgodnego z rzeczywistym stanem prawnym ma dotknąć praw wpisanych na rzecz innych osób, to sąd może nakazać usunięcie niezgodności tylko wtedy, gdy osoby te biorą udział w procesie w charakterze pozwanych.

W ocenie autora glosy, po stronie pozwanej zachodzi wówczas współuczestnictwo jednolite i konieczne, ponieważ z istoty stosunku prawnego wynika, że wyrok ma dotyczyć niepodzielnie wszystkich osób, których wpisane prawa

mają ulec korekturze. Oznacza to, że sprawa może toczyć się tylko przeciwko wszystkim tym osobom łącznie, co powoduje konieczność wezwania do udziału w sprawie osób, których udział jest konieczny na podstawie art. 195 k.p.c.

D.O.

prawo cywilne procesowe

Na postanowienie w przedmiocie wstrzymania nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym przysługuje zażalenie (art. 492 § 3 w zw. z art. 394 pkt 4 k.p.c.).

(uchwała z dnia 24 września 2003 r., III CZP 58/03, M. Bączyk, I. Gromska-Szuster, H. Pietrkowski, OSNC 2004, nr 11, poz. 173; Wok 2004, nr 3, s. 7; BSN 2003, nr 9, s. 7; MoP 2003, nr 20, s. 915; MoP 2004, nr 7, s. 320; Prok.i Pr. 2004, nr 3, s. 45 ; NPN 2003, nr 4, s. 60)

Glosa

Damiana Zawistowskiego, OSP 2004, nr 11, poz. 138

Autor podzielił pogląd Sądu Najwyższego. Jego zdaniem, orzekanie o wstrzymaniu wykonania nakazów zapłaty stanowiących wyłącznie tytuły zabezpieczające, o jakich mowa w art. 392 § 1 k.p.c., jest praktyką błędną, należy mieć bowiem na względzie, że tytuł zabezpieczający podlega wykonaniu jedynie w ograniczonym zakresie, odmiennie niż tytuł egzekucyjny. Przy zabezpieczeniu roszczeń pieniężnych, co jest właściwie regułą w przypadku spraw rozpoznawanych w postępowaniu nakazowym, wykonanie tytułu zabezpieczającego oznacza w praktyce samo zajęcie ruchomości, wynagrodzenia za pracę, wierzytelności lub innych praw dłużnika, bądź wpisanie hipoteki (art. 747 k.p.c.). Inaczej ma się rzecz z nakazem zapłaty wydanym na podstawie weksla. Tego rodzaju nakaz zapłaty, po upływie terminu do zaspokojenia roszczenia, staje się w pełni tytułem egzekucyjnym, gdyż jest

natychmiast wykonalny, a po nadaniu mu klauzuli wykonalności staje się tytułem wykonawczym.

W świetle art. 776 i 777 § 1 k.p.c. pojęcie wykonalności orzeczenia sądowego należy wiązać z możliwością zrealizowania w postępowaniu egzekucyjnym tytułu egzekucyjnego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności. W istocie wstrzymanie wykonania odnosi się zatem do tytułów wykonawczych. Dla takiej oceny najistotniejsze znaczenie w przypadku nakazów zapłaty ma fakt, że wstrzymanie wykonania nakazu zapłaty wydanego na podstawie np. weksla czy czeku nie pozbawia jednocześnie tego rodzaju nakazu zapłaty cechy tytułu zabezpieczającego, jakim jest każdy nakaz zapłaty już od chwili jego wydania. Nakaz zapłaty z weksla, co do którego orzeczono o wstrzymaniu jego wykonania, może być zatem w dalszy ciąg wykonywany jako tytuł zabezpieczający. Konkludując należy uznać, że pojęcie wykonania nakazu zapłaty, o którym mowa w art. 492 § 3 k.p.c. nie odnosi się do zwykłego nakazu zapłaty.

Autor podkreślił, że możliwość wykonania nakazu zapłaty np. z weksla, którego wykonalność została wstrzymana jako tytułu zabezpieczającego, różni dość istotnie nakaz zapłaty od wyroku zaopatrzonego w rygor natychmiastowej wykonalności, który takiej cechy nie ma.

Treść orzeczenia sądowego wstrzymującego wykonanie nakazu zapłaty jako tytułu zabezpieczającego oznacza, że tytuł ten nie może być już wykonany. Skutek takiego orzeczenia jest więc równoznaczny z uchyleniem zabezpieczenia, gdyż w tym przypadku postanowienie w przedmiocie zarządzenia tymczasowego także nie podlega wykonaniu. Postanowienie sądu wstrzymujące wykonanie nakazu zapłaty jako tytułu zabezpieczającego należy traktować zatem jako postanowienie o uchyleniu zabezpieczenia wynikającego z faktu wydania nakazu zapłaty. Za takim poglądem przemawia treść art. 820 k.p.c. Konsekwencją wstrzymania wykonania wekslowego nakazu zapłaty jest zawieszenie postępowania egzekucyjnego, konsekwencją zaś wstrzymania wykonania zwykłego nakazu zapłaty musiałyby być odpowiednio zawieszony postępowanie zabezpieczającego. Sprzeciwiałoby się to jednak jego istocie. Na gruncie przepisów regulujących postępowania zabezpieczające tego rodzaju rozwiązanie nie jest w ogóle przewidziane.

Pogląd, że orzeczenie sądowe wstrzymujące wykonanie zwykłego nakazu zapłaty jako tytułu zabezpieczającego jest w istocie postanowieniem o uchyleniu

zabezpieczenia, pozwala stwierdzić, iż tego rodzaju postanowienie będzie podlegało zaskarżeniu w trybie nakazowym ze względu na treść art. 741 k.p.c. Zbędne jest w tym przypadku odwoływanie się do brzmienia art. 394 § 1 pkt. 4 k.p.c. i stosowania tego przepisu w drodze analogii.

Wniosek o wstrzymanie wykonania zwykłego nakazu zapłaty powinien być więc potraktowany jako wniosek o uchylenie zabezpieczenia, przy odpowiednim zastosowaniu treści art. 742 k.p.c. Akceptacja wyrażonej wyżej oceny oznacza konieczność wyznaczenia m.in. rozprawy dla rozpoznania wniosku (art. 742 § 2 k.p.c.). Możliwość odwołania się do treści art. 742 k.p.c. przy rozpoznawaniu wniosku o wstrzymanie wykonania zwykłego nakazu zapłaty ma istotne znaczenie praktyczne, oznacza bowiem, że zarówno sąd rozpoznający taki wniosek, jak i sąd drugiej instancji przy rozpoznawaniu ewentualnego zażalenia na postanowienie w tym przedmiocie ma jasno określone przez ustawę przesłanki, wynikające z brzmienia art. 742 § 1 k.p.c., zezwalające na uwzględnienie wniosku.

W ostatniej części glosy autor omówił przedmiot postępowania zażaleniowego. Podkreślił, że z brzmienia art. 492 § 3 k.p.c. wynika tylko jedna przesłanka formalna przesądzająca dopuszczalność wstrzymania wykonania nakazu zapłaty w postaci wniesienia zarzutów, nie jest natomiast możliwe odwoływanie się wprost do przepisów art. 333-338 k.p.c., które określają przesłanki proceduralne nadania rygoru natychmiastowej wykonalności. Wyjątek stanowi jedynie art. 335 k.p.c., mówiący o wstrzymaniu rygoru natychmiastowej wykonalności, jeżeli w skutek wykonania wyroku groziłaby pozwanemu niepowetowana szkoda.

Na glosowaną uchwałę zwrócił także uwagę Z. Strus w „Przeglądzie orzecznictwa” (Pal. 2003, nr 11-12, s. 258).

Ł.P.

*

Termin przedawnienia roszczenia banku wobec osoby niebędącej przedsiębiorcą wynosi trzy lata. Złożenie przez bank wniosku o wszczęcie egzekucji przerywa bieg przedawnienia. Do oceny skutków prawnych wniosku o wszczęcie egzekucji w razie jej umorzenia na podstawie art. 823 k.p.c. stosuje się odpowiednio art. 182 § 2 k.p.c.

(wyrok z dnia 10 października 2003 r., II CK 113/02, M. Bączyk, J. Frąckowiak, H. Wrzeszcz, OSP 2004, nr 11, poz. 141; Pr. Spółek 2004, nr 6, s. 59)

Glosa

Macieja Mulińskiego, OSP 2004, nr 11, poz. 141

Autor uznał za trafne stanowisko Sądu Najwyższego, że roszczenie dochodzone przez bank w związku z udzielonym na jego rzecz poręczeniem spłaty kredytu jest roszczeniem związanym z działalnością gospodarczą w rozumieniu art. 118 k.c. i w konsekwencji podlega trzyletniemu terminowi przedawnienia. Roszczenie jest związane z działalnością gospodarczą wówczas, gdy wynika ze stosunku prawnego, który powstał w ramach wykonywanej przez wierzyciela działalności gospodarczej. Sąd Najwyższy trafnie uznał, że niedopuszczalna jest taka wykładnia art. 118 k.c., która trzyletni termin przedawnienia uzależnia od prowadzenia działalności gospodarczej przez dłużnika bądź też od prowadzenia takiej działalności przez obie strony stosunku prawnego.

Kolejnym zagadnieniem, którym zajął się autor w glosowanym orzeczeniu jest kwestia wpływu poszczególnych czynności banku na bieg przedawnienia wtedy, gdy bank dochodzi roszczenia na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego. Podkreślił, że dotychczas w orzecznictwie dominował pogląd, iż wystawienie bankowego tytułu egzekucyjnego przerywa bieg przedawnienia roszczenia dochodzonego przez bank. Zdaniem autora, trafne było odejście od tej koncepcji, zgodnie bowiem z art. 123 k.c. skutku w postaci przerwania biegu przedawnienia nie może wywołać czynność wierzyciela, która została podjęta przed jakimkolwiek organem.

Kolejną – po wystawieniu tytułu – czynnością banku zmierzającą do uzyskania świadczenia jest złożenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu. Zarówno w orzecznictwie, jak i w literaturze sporne jest czy czynność ta przerywa bieg terminu przedawnienia. Przy analizie tego zagadnienia należy odwołać się do art. 123 § 1 pkt 1 k.p.c. Jedną z przesłanek przerwania biegu terminu przedawnienia jest podjęcie czynności w celu bezpośrednio związanym z dochodzeniem roszczenia. Złożenie wniosku o nadanie tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności niewątpliwie następuje w celu zaspokojenia roszczenia, jednakże skutkiem tej czynności może być wyłącznie uzyskanie klauzuli wykonalności

(art. 776 i nast. k.c.). Do uzyskania zaspokojenia konieczne jest ponadto złożenie wniosku o wszczęcie egzekucji (art. 796 § 1 k.p.c.), zatem pogląd, że wniosek o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu przerywa bieg przedawnienia, nie znajduje uzasadnienia w treści art. 123 § 1 pkt 1 k.p.c.

Trzecią czynnością podejmowaną przez bank w celu zaspokojenia roszczenia na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego jest złożenie wniosku o wszczęcie egzekucji. W tej części autor podzielił pogląd Sądu Najwyższego i uznał, że czynność ta jest czynnością przewidzianą bezpośrednio w celu zaspokojenia roszczenia, wszczynając ona bowiem sądowe postępowanie egzekucyjne (art. 796 § 1 k.p.c.). Jej następstwem może być zatem uzyskanie przez bank zaspokojenia.

Autor za trafny uznał również pogląd Sądu Najwyższego, że umorzenie postępowania egzekucyjnego z mocy prawa w następstwie bezczynności wierzyciela (art. 823 k.p.c.) powoduje, iż wniosek o wszczęcie egzekucji przestaje wywoływać skutki, jakie ustawa wiąże z jego wniesieniem. W szczególności przerwanie biegu przedawnienia spowodowane tym wnioskiem należy uznać za niebyłe, w piśmiennictwie powszechnie przyjmuje się bowiem, że w razie umorzenia postępowania egzekucyjnego z mocy art. 823 k.p.c. znajduje odpowiednie zastosowanie art. 182 § 2 k.p.c.

Ł.P.

*

W sprawie gospodarczej prowadzonej według przepisów o postępowaniu upominawczym pozwany może, po wniesieniu sprzeciwu od nakazu zapłaty, zgłosić skutecznie zarzut przedawnienia roszczenia.

(wyrok z dnia 3 grudnia 2003 r., I CK 363/02, H. Pietrkowski, T. Wiśniewski, T. Żyznowski, OSP 2004, nr 11, poz. 142; IC 20004, nr 10, s. 43)

Glosa

Sławomira Cieślaka, OSP 2004, nr 11, poz. 142

Autor podzielił stanowisko Sądu Najwyższego, a na jego potwierdzenie przywołał dwa dodatkowe argumenty. Jego zdaniem, za takim stanowiskiem

przemawia realizacja zasady formalizmu procesowego, według której czynności procesowe muszą być podejmowane w odpowiedniej formie, miejscu i czasie. Jedną z funkcji realizacji tej zasady można określić mianem funkcji delimitacyjnej. Oznacza ona, że realizacja formalizmu procesowego umożliwia dokonanie rozgraniczenia poszczególnych czynności składających się na postępowanie, głównie poprzez wskazanie elementów, z jakich poszczególne czynności się składają. Zatem z formalnego punktu widzenia wniesienie sprzeciwu od nakazu zapłaty jest oczywiście inną czynnością procesową niż złożenie odpowiedzi na pozew. Sprzeciw jest szczególnym środkiem zaskarżania, który musi spełnić wymagania określone w art. 503 k.p.c. Żaden z przepisów regulujących sprzeciw nie wprowadza systemu prekluzji w zakresie zgłaszania zarzutów. Inaczej jest w przypadku wniesienia odpowiedzi na pozew. Czynność ta jest odrębną czynnością procesową dla której ustawodawca wprowadził system prekluzji.

Drugim argumentem przemawiającym, zdaniem autora, za poparciem poglądu Sądu Najwyższego, jest niedopuszczalność wyciągania negatywnych konsekwencji procesowych w stosunku do strony, jeżeli odpowiedni rygor nie został zawarty w przepisach normujących odpowiednią czynność procesową. Wprowadzenie zaostrzonych rygorów procesowych drogą rozszerzającej wykładni przepisów nie wydaje się prawidłowym zabiegiem interpretacyjnym.

Ł.P.

ROZBIEŻNOŚCI W ORZECZNICTWIE

W procesie o usunięcie niezgodności między stanem prawnym nieruchomości ujawnionym w księdze wieczystej a rzeczywistym stanem prawnym sąd ustala samodzielnie istnienie dobrej lub złej wiary nabywcy nieruchomości, jako przesłanki skuteczności jej nabycia.

Z uzasadnienia:

Nieruchomością jest teren stanowiący własność jednego podmiotu otoczony od zewnątrz gruntami innych podmiotów bez jakiegokolwiek nawiązania do ksiąg wieczystych.

(uchwała z dnia 27 grudnia 1994 r., III CZP 158/94, S. Dmowski, H. Ciepla, Z. Strus, OSNC 1995, nr 4, poz. 59; Rej. 1995, nr 10, s. 89)

Dwie niezabudowane działki gruntu graniczące ze sobą i należące do tego samego właściciela, dla których jest prowadzona jedna księga wieczysta, stanowią – w rozumieniu art. 46 § 1 k.c. – jedną nieruchomość gruntową.

(postanowienie z dnia 26 lutego 2003 r., II CKN 1306/00, T. Żyznowski, B. Czech, H. Wrzeszcz, BSN 2003, nr 8, s. 8; IC 2003, nr 12, s. 34; NPN 2003, nr 4, s. 59)

1. Graniczące z sobą działki gruntu, będące własnością tej samej osoby, dla których prowadzone są oddzielne księgi wieczyste, stanowią dwie odrębne nieruchomości w rozumieniu art. 46 § 1 k.c.

2. Połączenie takich nieruchomości w jednej księdze wieczystej powoduje utratę ich samoistności i powstanie nowej nieruchomości.

(postanowienie z dnia 30 października 2003 r., IV CK 114/02, Z. Kwaśniewski, B. Myszką, M. Grzelka, Wspólnota 2003, nr 24, s. 52)

W motywach uchwały z dnia 27 grudnia 1994 r., III CZP 158/94 Sąd Najwyższy, rozstrzygając przedstawione zagadnienie prawne, wyraził pogląd, że nieruchomością jest teren stanowiący własność jednego podmiotu otoczony od zewnątrz gruntami

innych podmiotów bez jakiegokolwiek nawiązania do ksiąg wieczystych. Nie popart jednak tego zapatrywania bliższą argumentacją.

Stanowiska tego nie podzielił Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 26 lutego 2003 r., II CKN 1306/00, wskazując, że podstawowe znaczenie dla pojęcia nieruchomości ma art. 46 § 1 k.c., który stanowi, że nieruchomościami są części powierzchni ziemskiej stanowiące odrębny przedmiot własności (grunty), jak również budynki trwale z gruntem związane lub części takich budynków, jeżeli na mocy przepisów szczególnych stanowią odrębny od gruntu przedmiot własności. Z przytoczonego przepisu wynika, że część powierzchni ziemskiej stanowi nieruchomość gruntową, jeżeli została wyodrębniona fizycznie i prawnie w taki sposób, że może być traktowana w obrocie prawnym jako samodzielny przedmiot. Do takiego wyodrębnienia części powierzchni ziemskiej może dojść również na skutek założenia dla niej księgi wieczystej, zgodnie z art. 1 ustawy o księgach wieczystych i hipotece księgę wieczystą, prowadzi się bowiem w celu ustalenia stanu prawnego nieruchomości, który polega na stwierdzeniu wpisem w dziale drugim księgi, kto jest właścicielem nieruchomości oznaczonej w dziale pierwszym księgi wieczystej. Założenie księgi wieczystej oznacza, że jest tyle nieruchomości, ile jest ksiąg wieczystych, ponieważ – w myśl art. 24 u.k.w.h. – dla każdej nieruchomości prowadzi się oddzielną księgę wieczystą, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej.

Odmienne niż w uchwale z dnia 27 grudnia 1994 r. Sąd Najwyższy orzekł również w postanowieniu z dnia 30 października 2003 r., IV CK 114/02, uznając, że dyrektywy wykładni systemowej sprzeciwiają się przypisywaniu pojęciu nieruchomości gruntowej innego znaczenia w obrębie ustawy o księgach wieczystych i hipotece niż w art. 46 § 1 k.c. W ocenie Sądu Najwyższego, zawarta w tym przepisie definicja nieruchomości gruntowej jest jedyną definicją obowiązującą w całym systemie prawa cywilnego, wobec czego odnosi się też do instytucji ksiąg wieczystych, które prowadzi się w celu ustalenia stanu prawnego nieruchomości (art. 1 ust. 1 u.k.w.h.). Przepis art. 46 § 2 k.c., stanowiący że prowadzenie ksiąg wieczystych regulują odrębne przepisy, nie jest dostatecznym argumentem na rzecz tezy, że przedmiot ksiąg wieczystych nie pokrywa się z nieruchomością gruntową w rozumieniu art. 46 § 1 k.c. Wręcz przeciwnie, przez nawiązanie do instytucji ksiąg wieczystych unormowanej poza kodeksem cywilnym, zawiera w istocie wskazanie, że zarówno w art. 46 § 1 k.c., jak i

w odrębnych przepisach regulujących prowadzenie ksiąg wieczystych, chodzi o tę samą nieruchomości.

Sąd Najwyższy zgodził się z argumentem przytaczanym w nauce prawa, że księga wieczysta jest czynnikiem wyodrębniającym nieruchomości w rozumieniu art. 46 § 1 k.c., gdyż pozwala na skonkretyzowanie, kto jest właścicielem wydzielonego obszaru. Inne ujęcie tego zagadnienia byłoby zresztą równoznaczne z przekreśleniem funkcji ksiąg wieczystych. Sąd Najwyższy dodał, że uznanie księgi wieczystej za czynnik wyodrębniający nieruchomości najlepiej zapewnia bezpieczeństwo obrotu nieruchomościami. W konkluzji uznał, że dwie graniczące z sobą działki gruntu należące do tego samego właściciela, dla których prowadzone są oddzielne księgi wieczyste, stanowią dwie odrębne nieruchomości gruntowe w rozumieniu art. 46 § 1 k.c. Jeżeli natomiast dla takich działek jest prowadzona jedna księga wieczysta, stanowią one – w rozumieniu powołanego przepisu – jedną nieruchomość gruntową.

M.D.

ORZECZENIA NIEPUBLIKOWANE

prawo cywilne materialne

art. 42 k.c.

Kurator spółki akcyjnej ustanowiony w celu powołania jej organów nie ma uprawnienia do powołania zarządu i nie zastępuje walnego zgromadzenia ani rady nadzorczej tej spółki.

(postanowienie z dnia 7 maja 2004 r., III CK 249/03, Z. Strus, B. Czech, K. Zawada)

*

art. 63 k.c., art. 182 k.s.h.

Artykuł 63 § 1 k.c. ma zastosowanie, gdy wymóg zgody osoby trzeciej na dokonanie czynności prawnej wynika z przepisu ustawy. Takim przepisem jest art. 181 k.h. (obecnie art. 182 § 1 k.s.h.).

(wyrok z dnia 12 maja 2004 r., III CK 512/02, S. Dąbrowski, T. Domińczyk, M. Kocon)

*

art. 65 k.c., art. 85 Pr.Bank.

Dopuszczalna jest wykładnia treści stosunku akredytywy rozliczeniowej stosownie do dyrektyw interpretacyjnych przewidzianych w art. 65 k.c., przy uwzględnieniu okoliczności dotyczących jedynie stosunków akredytywy i przedstawionych bankowi przez beneficjenta akredytywy dokumentów przesądzających powstanie obowiązku zapłaty.

(wyrok z dnia 6 maja 2004 r., I CK 597/03, K. Zawada, M. Bączyk, Z. Strus)

*

art. 172 k.c.

Do zasiedzenia nieruchomości będącej przedmiotem samoistnego posiadania w złej wierze od września 1965 r., która przed dniem 1 października 1990 r. przestała być nieruchomością państwową na skutek jej zbycia przez Skarb Państwa, ma *per analogiam* zastosowanie art. 10 ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 55, poz. 321); termin 20-letni liczy się od daty zbycia nieruchomości i ulega skróceniu o okres, w ciągu którego nieruchomość była własnością państwową, nie więcej niż o połowę.

(postanowienie z dnia 20 maja 2004 r., II CK 337, T. Żyznowski, M. Grzelka, K. Zawada)

*

art. 240 k.c.

Nie jest możliwe rozwiązanie umowy, użytkowania wieczystego w odniesieniu do jednej z kilku działek, składających się na nieruchomość, na której prawo to ustanowiono.

(wyrok z dnia 30 maja 2004 r., III CKN 1409/00, G. Bieniek, E. Skowrońska-Bocian, T. Żyznowski)

*

art. 513 k.c., art. 17 Pr.weksl.

Wobec posiadacza, który nabył weksel w wyniku indosu dokonanego po proteście z powodu niezapłacenia lub po upływie terminu ustanowionego dla protestu, nie stosuje się przepisu art. 17 Prawa wekslowego, lecz art. 513 k.c.

(wyrok z dnia 7 maja 2004 r., III CK 563/02, Z. Strus, K. Zawada, B. Czech)

*

art. 527 k.c.

O istnieniu trwałych stosunków gospodarczych w rozumieniu art. 527 § 4 k.c. nie może decydować okres sądowego i pozasądowego dochodzenia należności przez wierzyciela (osobę trzecią - art. 527 § 1 k.c.) od dłużnika. Dzieje się tak niezależnie od przyczyn wydłużenia się okresu dochodzenia należności przez tego wierzyciela i wykorzystania różnych sposobów dobrowolnego zaspokojenia jego należności.

(wyrok 7 dnia 14 maja 2004 r., IV CK 322/03, H. Wrzeszcz, M. Bączyk, A. Górski)

*

art. 568 k.c., art. 5 k.c.

Do terminu zawitego zawartego w przepisie art. 568 § 1 k.c. nie ma zastosowania art. 5 k.c.

(wyrok z dnia 18 maja 2004 r., II CK 270/03, H. Ciepła, E. Skowrońska-Bocian, Z. Cendrowski)

*

art. 815 k.c.

Sankcja przewidziana w art. 815 § 3 k.c. ma zastosowanie w każdym przypadku udzielenia przez ubezpieczającego na zapytanie ubezpieczyciela nieprawdziwej informacji co do okoliczności istotnej dla oceny prawdopodobieństwa wystąpienia wypadku objętego umową ubezpieczenia, także więc wtedy gdy pracownik ubezpieczyciela w piśmie podpisanym przez

ubezpieczającego wskazał tylko niektóre z wiadomych mu danych dotyczących określonej okoliczności objętej zapytaniem.

(wyrok z dnia 20 maja 2004 r., II CK 328/03, T. Żyznowski, M. Grzelka, K. Zawada)

*

prawo handlowe

art. 20 k.s.h., art. 422 k.s.h., art. 431 k.s.h., art. 433 k.s.h.

Skuteczność zamieszczenia w statucie spółki akcyjnej upoważnienia zarządu do wyłączenia lub ograniczenia prawa poboru niektórych akcjonariuszy - przy podwyższeniu kapitału zakładowego w ramach kapitału docelowego - należy oceniać przede wszystkim z punktu widzenia interesów spółki.

(wyrok z dnia 13 maja 2004 r., V CK 452/03, T. Bielska-Sobkowicz, J. Górski, L. Walentynowicz)

*

prawo autorskie

art. 67 Pr.aut., art. 87 Pr.aut., art. 6 k.c.

Ciężar dowodu, że rozpowszechnianie wizerunku poza uzyskany zakres zezwolenia i określony cel, spoczywa na rozpowszechniającym ten wizerunek.

(wyrok z dnia 20 maja 2004 r., II CK 330/03, T. Żyznowski, M. Grzelka, K. Zawada)

*

gospodarka nieruchomościami

art. 68 u.g.n.

Przepis art. 68 ust. 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (jedn. tekst: Dz.U. z 2000 r. Nr 46, poz. 543 ze zm.),

przewidujący obniżenie o 50 % ceny nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków, stosuje się także do sprzedaży nieruchomości Skarbu Państwa podlegających przepisom ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (jedn. tekst: Dz.U. z 2000 r. Nr 56, poz. 679 ze zm.).

(wyrok z dnia 21 maja 2004 r., V CK 503/03, T. Domińczyk, B. Myszka, J. Górowski)

*

uregulowanie własności gospodarstw rolnych
art. 1 uwgr

Ustawa z dnia 26 października 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych (Dz.U. Nr 27, poz. 250 ze zm.) o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych nie konwalidowała tzw. nieformalnych umów o przeniesienie własności nieruchomości, lecz była aktem konwalescencji stanów faktycznych jurydycznie obojętnych lub prawnie niedoniosłych.

(postanowienie z dnia 4 czerwca 2004 r., III CK 93/03, J. Gudowski, T. Domińczyk, Z. Cendrowski)

prawo cywilne procesowe

art. 380 k.p.c.

Postanowienie sądu drugiej instancji uchylające postanowienie o odrzuceniu skargi o wznowienie postępowania nie podlega - chociaż nie przysługuje od niego zażalenie - rozpoznaniu przez Sąd Najwyższy rozpoznający kasację od orzeczenia rozstrzygającego sprawę co do jej istoty.

(postanowienie z dnia 19 maja 2004 r., I CK 37/04, T. Wiśniewski, M. Sychowicz, B. Czech)

*

art. 393¹ k.p.c., art. 393 k.p.c.

W sprawie o podział majątku wspólnego kasacja, oparta na podstawie przewidzianej w art. 393¹ pkt 2 k.p.c., powołująca się wyłącznie na błąd arytmetyczny sądu drugiej instancji, nawet oczywisty, popełniony przy wyliczenie spłat lub dopłat, podlega odrzuceniu, jeżeli w ramach podniesionej podstawy nie przytoczono przepisów postępowania, które zostały przez sąd drugiej instancji naruszone.

(postanowienie z dnia 13 maja 2004 r., III CK 128/04, J. Gudowski)

*

art. 416 k.p.c.

W sprawie rozpoznawanej w postępowaniu nieprocesowym, w której prawomocnym postanowieniem oddalona została skarga o wznowienie postępowania, kolejna skarga o wznowienie postępowania w tej sprawie jest niedopuszczalna.

(postanowienie z dnia 21 maja 2004 r., V CK 523/03, T. Domińczyk, J. Górski, B. Myszk)

*

art. 485 k.p.c.

Oparcie zarzutu potrącenia na dowodach innych niż wskazane w art. 485 k.p.c., nie jest dopuszczalne także wtedy, gdy oświadczenie o potrąceniu złożone zostało przed doręczeniem odpisu nakazu zapłaty.

(wyrok z dnia 7 maja 2004 r., I CK 666/03, B. Myszk, H. Pietrkowski, M. Grzelka)

ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC 2005, NR 1

W postępowaniu egzekucyjnym obejmującym egzekucję roszczenia (świadczenia) o charakterze majątkowym pobiera się od zażalenia na postanowienie rozstrzygające skargę na czynności komornika piątą część wpisu stosunkowego na podstawie § 53 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 1996 r. w sprawie określenia wysokości wpisów w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 154, poz. 753 ze zm.).

(uchwała z dnia 20 listopada 2003 r., III CZP 73/03, J. Górowski, T. Domińczyk, M. Kocon, OSNC 2005, nr 1, poz. 1)

*

Właściciel gruntu, na którym kilku współposiadaczy wniosło urządzenia o wartości przenoszącej znacznie wartość zajętej na ten cel działki, może na podstawie art. 231 § 2 k.c. żądać wykupienia tej działki, jeżeli nie da się ustalić zakresu jej współposiadania; domniemywa się równość udziałów współwłaścicieli.

(uchwała z dnia 21 listopada 2003 r., III CZP 85/03, L. Walentynowicz, B. Mysza, K. Zawada, OSNC 2005, nr 1, poz. 2)

*

Odpowiedzialność członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością przewidziana w art. 299 § 1 k.s.h. obejmuje także jej zobowiązania powstałe dopiero po spełnieniu się przesłanek do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości.

(uchwała z dnia 25 listopada 2003 r., III CZP 75/03, H. Ciepła, H. Pietrkowski, M. Sychowicz, OSNC 2005, nr 1, poz. 3)

W postępowaniu o zamówienie publiczne, prowadzonym na podstawie przepisów ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych (jedn. tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 72, poz. 664 ze zm.), wyrok zespołu arbitrów doręcza się ustanowionemu pełnomocnikowi.

(uchwała z dnia 26 listopada 2003 r., III CZP 83/03, T. Żyznowski, B. Czech, I. Koper, OSNC 2005, nr 1, poz. 4)

*

Nadpłata, o której mowa w art. 74 § 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz.U. Nr 137, poz. 926 ze zm.), nie może być przedmiotem cesji (art. 509 k.c.).

(uchwała z dnia 26 listopada 2003 r., III CZP 84/03, T. Żyznowski, B. Czech, I. Koper, OSNC 2005, nr 1, poz. 5)

*

1. Osoba prawna, której wspólnota mieszkaniowa uchwałą, podjętą z powołaniem się na podstawę z art. 20 ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali (Dz.U. Nr 85, poz. 388 ze zm.), "powierzyła" zarząd wspólnotą, traci – po nowelizacji tego przepisu dokonanej ustawą z dnia 16 marca 2000 r. o zmianie ustawy o własności lokali oraz zmieniającą ustawę o zmianie ustawy o własności lokali (Dz.U. Nr 29, poz. 355) – status prawny zarządu wspólnoty.

2. Kontroli, czy pozew został wniesiony przez należycie umocowanego pełnomocnika procesowego, dokonuje się na podstawie art. 130 § 1 i 2 k.p.c.

(uchwała z dnia 27 listopada 2003 r., III CZP 74/03, F. Barczewska, M. Bączyk, B. Myszka, OSNC 2005, nr 1, poz. 6)

*

Testament ustny sporządzony w warunkach zamiaru samobójczego nie może być uznany za sporządzony w okolicznościach uzasadniających obawę

rychłej śmierci.

(postanowienie z dnia 20 listopada 2003 r., III CK 7/02, J. Górowski, T. Domińczyk, M. Kocon, OSNC 2005, nr 1, poz. 7)

*

Umowa zawarta w wyniku udzielenia zamówienia z wolnej ręki, bez wymaganego w art. 71 ust. 1a ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych (jedn. tekst: Dz.U. z 1998 r. Nr 119, poz. 773 ze zm.) zatwierdzenia przez Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych, jest nieważna.

(wyrok z dnia 21 listopada 2003 r., V CK 474/02, L. Walentynowicz, B. Myszka, K. Zawada, OSNC 2005, nr 1, poz. 8)

*

Zleceniobiorca nie może żądać od zleceniodawcy spełnienia do jego rąk świadczenia wynikającego ze zobowiązania, które zaciągnął w imieniu własnym w celu należytego wykonanie zlecenia (art. 742 k.c.).

(wyrok z dnia 2 grudnia 2003 r., III CK 167/02, G. Bieniek, E. Skowrońska-Bocian, J. Frąckowiak, OSNC 2005, nr 1, poz. 9)

*

Obowiązek osoby prowadzącej zakład gastronomiczny nienarażania klientów na utratę zdrowia lub życia może wynikać nie tylko z ustawy, ale również z poczucia rozsądku, popartego zasadami doświadczenia życiowego, które nakazują unikać zbędnego ryzyka oraz podejmować czynności zapobiegające możliwości powstania zagrożenia dla życia lub zdrowia człowieka.

(wyrok z dnia 2 grudnia 2003 r., III CK 430/03, G. Bieniek, E. Skowrońska-Bocian, J. Frąckowiak, OSNC 2005, nr 1, poz. 10)

*

Postanowienie ogólnych warunków ubezpieczenia autocasco, według którego ubezpieczeniem nie są objęte szkody spowodowane kradzieżą szczególnie zuchwałą, jeżeli była ona następstwem rażącego niedbalstwa właściciela pojazdu, nie wyłącza odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń, gdy w określonych okolicznościach zapłata odszkodowania odpowiada zasadom współżycia społecznego (art. 827 § 1 k.c.).

(wyrok z dnia 10 grudnia 2003 r., V CK 90/03, M. Sychowicz, J. Górowski, I. Koper, OSNC 2005, nr 1, poz. 11)

*

Oświadczenie woli w postaci elektronicznej dokonywane *on line* zostaje złożone z chwilą jego przejścia do systemu informatycznego prowadzonego i kontrolowanego przez odbiorcę, to jest w momencie przyjęcia oświadczenia przez serwer odbiorcy i zarejestrowania na nim odpowiednich danych.

(postanowienie z dnia 10 grudnia 2003 r., V CZ 127/03, M. Sychowicz, J. Górowski, I. Koper, OSNC 2005, nr 1, poz. 12)

*

W rozumieniu art. 13 pkt 1 w związku z art. 38 ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów (Dz.U. Nr 149, poz. 703 ze zm.) należyta staranność nabywającego samochód na tzw. giełdzie samochodowej wymaga sprawdzenia w centralnej informacji o zastawach rejestrowych, czy jest on obciążony zastawem rejestrowym.

(wyrok z dnia 11 grudnia 2003 r., II CK 315/02, A. Górski, B. Czech, M. Wysocka, OSNC 2005, nr 1, poz. 13)

*

W razie nabycia własności nieruchomości na podstawie przepisów ustawy z dnia 4 września 1997 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego przysługującego osobom fizycznym w prawo własności (jedn. tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 120, poz. 1299) opłata roczna za użytkowanie wieczyste podlega zmniejszeniu proporcjonalnie do czasu trwania prawa użytkowania wieczystego.

(wyrok z dnia 17 grudnia 2003 r., IV CK 244/02, S. Dąbrowski, M. Grzelka, H. Pietrzkowski, OSNC 2005, nr 1, poz. 14)

*

Roszczenie o zapłatę pierwszej opłaty rocznej, dochodzone przez gminę od spółdzielni na podstawie art. 2c ust. 6 ustawy z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz.U. Nr 79, poz. 464 ze zm.), nie jest roszczeniem związanym z prowadzeniem działalności gospodarczej.

(wyrok z dnia 17 grudnia 2003 r., IV CK 288/02, S. Dąbrowski, M. Grzelka, H. Pietrzkowski, OSNC 2005, nr 1, poz. 15)

*

Brak w umowie tzw. faktoringu niewłaściwego zastrzeżenia, że niespłacenie wierzytelności przez dłużnika powoduje jej powrót do faktoranta (cedenta), nie eliminuje uprawnienia faktora do dochodzenia przelanej wierzytelności od dłużnika. Uprawnienia tego nie podważa zamieszczenie w umowie klauzuli, która daje możliwość faktorowi zaspokojenia wierzytelności od faktoranta w razie niespłacenia przez dłużnika całości lub części wierzytelności (tzw. klauzula gwarancyjna lub regresowa).

(wyrok z dnia 18 grudnia 2003 r., I CK 7/03, Z. Kwaśniewski, M. Bączyk, M. Sychowicz, OSNC 2005, nr 1, poz. 16)

*

Artykuł 25 § 1 ustawy z dnia 12 listopada 1965 r. – Prawo prywatne międzynarodowe (Dz.U. Nr 46, poz. 290 ze zm.) nie uprawnia do wyboru prawa dla przelewu wierzytelności. Przelew wierzytelności podlega prawu właściwemu dla tej wierzytelności.

(wyrok z dnia 19 grudnia 2003 r., III CK 80/02, J. Gudowski, H. Wrzeszcz, K. Zawada, OSNC 2005, nr 1, poz. 17)

*

W sprawie o zasądzenie renty na podstawie art. 446 § 2 k.c. – wytoczonej przez żonę, zamieszkałą na Ukrainie, w związku ze śmiercią męża w wyniku wypadku samochodowego, który nastąpił w Polsce – ustalenie istnienia uprawnienia do alimentacji wymaga zastosowania prawa ukraińskiego (art. 29 ust. 1 umowy między Rzeczypospolitą Polską a Ukrainą o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych i karnych, sporządzonej w Kijowie dnia 24 maja 1993 r., Dz.U. z 1994 r. Nr 96 , poz. 465 i 466 ze zm.).

(wyrok z dnia 19 grudnia 2003 r., III CK 155/02, J. Gudowski, H. Wrzeszcz, K. Zawada, OSNC 2005, nr 1, poz. 18)

*

Odstąpienie od umowy zbycia prawa użytkowania wieczystego, czego następstwem jest powrotne przeniesienie tego prawa na zbywcę, nie stanowi podstawy do wykreślenia hipoteki, która, jako zabezpieczająca wierzytelność przysługującą w stosunku do nabywcy, została wpisana do księgi wieczystej w czasie, gdy był on wpisany jako użytkownik wieczysty.

(postanowienie z dnia 22 kwietnia 2004 r., II CK 158/03, T. Domińczyk, Z. Kwaśniewski, M. Sychowicz, OSNC 2005, nr 1, poz. 19)

INFORMACJE

Sędzia Sądu Najwyższego Teresa Bielska-Sobkowicz w dniach 15-16 października 2004 r. wzięła udział w II. Europejskim Forum Sędziów Gospodarczych w Paryżu, na którym przedstawiła referat pt. „Wykonywanie orzeczeń zagranicznych przed sądem polskim”, omawiając uregulowania zawarte w kodeksie postępowania cywilnego, a także problemy powstające w związku z wejściem w życie w stosunku do Polski konwencji z Lugano.

Uczestnikami konferencji byli w przeważającej mierze sędziowie Sądów Najwyższych państw Unii Europejskiej, a w składach delegacji niektórych państw wchodzili też sędziowie innych sądów. Tematem obrad były problemy wykonalności orzeczeń w prawie europejskim; omawiano problemy wynikające na tle stosowania rozporządzeń nr 44/01 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach cywilnych i gospodarczych, nr 1348/00 z dnia 29 maja 2000 r. w sprawie przekazywania sądowych i pozasądowych dokumentów w sprawach cywilnych i gospodarczych, oraz nr 1206/01 z dnia 28 maja 2001 r. w sprawie współpracy pomiędzy sądami państw członkowskich w przeprowadzaniu dowodów w dokumentów w sprawach cywilnych i gospodarczych.

*

Sędzia Sądu Najwyższego Mirosława Wysocka uczestniczyła w dniach 21-21 października 2004r. w konferencji zorganizowanej w Strasburgu przez Radę Europy we współpracy z francuskim Sądem Kasacyjnym i Ministerstwem Sprawiedliwości w ramach międzynarodowych uroczystości dla uczczenia 200-lecia Francuskiego Kodeksu Cywilnego. Konferencja poświęcona była tematowi „Kodeks Cywilny a Europa – oddziaływanie i rozwiązywanie problemów współczesności i nowoczesne rozwiązania”. Dotyczyła wpływu francuskiego Kodeksu Cywilnego na ustawodawstwo krajów europejskich, a także stosunków pomiędzy tym kodeksem a innymi międzynarodowymi instrumentami prawnymi, w szczególności Europejską Konwencją Praw Człowieka, z uwzględnieniem orzecznictwa z tego zakresu. Przedmiotem obrad

były także metody i rola kodyfikacji jako narzędzia zwiększającego pewność prawa w różnorodnych i ciągle zmieniających się systemach prawa.

*

Prezes Sądu Najwyższego Tadeusz Ereciński w dniach 18 - 20 listopada w Brukseli wziął udział w konferencji zorganizowanej wspólnie przez Komisję Europejską i Radę Europy nt. „W stronę idealnego procesu: kilka przykładów najbardziej efektywnych postępowań cywilnych”. Zgodnie z tytułem seminarium, reprezentanci kilku wybranych systemów prawnych przedstawili rozwiązania procesowe, które przyczyniły się w ich krajach do przyśpieszenia lub uproszczenia procesów cywilnych (np. nowe sposoby kierowania spraw do sądu przy pomocy technik informatycznych, załatwianie drobnych spraw cywilnych w postępowaniu uproszczonym, rola sędziego w przygotowaniu procesu, efektywne prowadzenie postępowania dowodowego, usprawnienie postępowania egzekucyjnego). Na prośbę organizatorów konferencji Prezes przedstawił rozwiązania polskiej ustawy dotyczącej skargi na przewlekłość postępowania.

*

W dniach 30 listopada – 3 grudnia w Strasburgu Prezes Sądu Najwyższego Tadeusz Ereciński uczestniczył w kolejnej sesji plenarnej Europejskiej Komisji do spraw sprawności sądownictwa (CEPEJ), funkcjonującej w ramach Rady Europy. Pierwszy dzień tego spotkania poświęcony był dysfunkcjom sądownictwa – jak je rozpoznać i jak na nie reagować (tzw. sesja studyjna). Kolejne dni zajęło wysłuchanie i dyskusja nad informacjami o kilku przedsięwzięciach, którym Komisja patronuje (m.in. europejski dzień cywilnego wymiaru sprawiedliwości, prace grupy ekspertów ds. walki z terroryzmem), przesłuchaniem organizacji pozarządowych uczestniczących w pracach Komisji jako obserwatorzy oraz omówieniu planu prac Komisji w 2005 r. Zasadnicza część merytoryczna poświęcona została przede wszystkim ocenie wstępnego raportu o funkcjonowaniu sądownictwa w Europie (według stanu na 2002 r.), przygotowanego przez grupę roboczą Komisji przy udziale kilku zaproszonych ekspertów.

*

W dniu 24 listopada odbyła się robocza narada sędziów Izby Cywilnej, w czasie której dyskutowano o kwestiach odpowiedzialności odszkodowawczej za szkody wyrządzone przy wykonywaniu władzy publicznej w świetle nowelizacji kodeksu cywilnego z dnia 17 czerwca 2004 r. Krótkiego wprowadzenia do tej problematyki dokonali sędziowie Sądu Najwyższego prof. dr hab. Elżbieta Skowrońska-Bocian i Bronisław Czech. W żywej dyskusji wzięli udział sędziowie Gerard Bieniek, Zbigniew Strus, Kazimierz Zawada, Tadeusz Żyznowski, Mirosław Bączyk, Tadeusz Wiśniewski, Prezes Tadeusz Ereciński oraz asystent Roman Trzaskowski.

W dalszej części narady Prezes poinformował, że asystent w Izbie Cywilnej Roman Trzaskowski po pięknej obronie w Instytucie Prawa Cywilnego Uniwersytetu Warszawskiego pracy doktorskiej na temat „Granice swobody kształtowania treści i celu umów obligacyjnych” uzyskał w dniu 8 listopada br. stopień doktora nauk prawnych.

Na zakończenie sędzia Stanisław Dąbrowski, wiceprzewodniczący Krajowej Rady Sądownictwa, poinformował o przebiegu ostatnich posiedzeń Rady.

Dane statystyczne – listopad 2004 r.

Lp.	Rodzaj spraw	Ruch spraw									
		Pozostało z okresu ubiegłego	Wpłynęło	Załatwiono							Pozostało do rozpoznania
				Razem	Sposób załatwienia					Inny sposób	
					Podjęto uchwałę	Oddalono	Zmieniono	Uchylono w całości bądź częściowo	Odmówiono przyjęcia do rozpoznania		
1.	CK	1505	319	456	-	72	9	54	246	75	1368
2.	CZP, w tym:	18	13	3	3	-	-	-	-	-	28
	- art. 390 k.p.c.	15	13	3	3	-	-	-	-	-	25
	skład 7-miu	3	-	-	-	-	-	-	-	-	3
	- pełny skład	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.	CZ	169	81	92	-	64	4	8	-	16	158
4.	CO, w tym	14	7	8	-	5	-	-	-	3	13
	- art. 401 k.p.c.	3	2	1	-	-	-	-	-	1	4
	- art. 45, 48 k.p.c.	11	5	7	-	5	-	-	-	2	9
5.	CA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.	CN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	RAZEM	1706	420	559	3	141	13	62	246	94	1567